

TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN KANSAINVÄLISESSÄ
OPISKELIJAVAIHDOS SAIRAAHOITAJA- JA SAI-
RAANHOITAJA-DIAKONISSOJEN KOKEMANA

Lehtonen Roosa ja Luoma Susanna
Opinnäytetyö, kevät 2017
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Hoitotyön koulutusohjelma
Sairaanhoitaja-diakonissa (AMK)
Sairaanhoitaja (AMK)

TIIVISTELMÄ

Lehtonen, Roosa & Luoma, Susanna. Tavoitteiden toteutuminen kansainvälisessä opiskelijavaihdossa sairaanhoitaja- ja sairaanhoitaja-diakonissaopiskelijoiden kokemana. Kevät 2017, 60 s., 3 liitettä.

Diakonia-ammattikorkeakoulu. Hoitotyön koulutusohjelma. Sairaanhoitaja-diakonissa (AMK) & Sairaanhoitaja (AMK).

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää Diakonia-ammattikorkeakoulun kansainvälisen vaihdon tavoitteita ja niiden toteutumista opiskelijoiden näkökulmasta. Tavoitteena oli selvittää sairaanhoitajaopiskelijoiden ammatillisen osaamisen kehittymistä ja opiskelijoiden asettamien tavoitteiden toteutumista kansainvälisessä vaihdossa.

Opinnäytetyö oli laadullinen tutkimus, johon haastateltiin kuutta Diakonia-ammattikorkeakoulun sairaanhoitaja- ja sairaanhoitaja-diakonissaopiskelijaa helmikuussa 2017. Aineiston keruu toteutettiin puolistrukturoiduilla teemahaastatteluilla. Litteroitu aineisto analysoitiin teemoittelua käyttäen. Kerätystä aineistosta nostettiin esiin keskeiset teemat, jonka jälkeen teemat ryhmiteltiin. Ryhmistä muodostettiin yläluokat ja alaluokat.

Tulosten mukaan kansainvälinen vaihto lisäsi kulttuurista ymmärrystä toisia kulttuureja kohtaan. Kulttuurinen ymmärrys liittyi moniammatillisessa toimintaympäristössä toimimiseen, erilaiseen hoitokulttuuriin ja hoitokäytäntöihin tutustumiseen ja toisen kulttuurin tuntemukseen. Kansainvälinen vaihto vahvisti myös ammatillista osaamista ja ammatillista kasvua. Sairaanhoitaja-diakonissaopiskelijat kokivat diakonian opinnoista olleen hyötyä ihmisten kohtaamisessa ja niiden tukeneen ammatillista osaamista. Kansainvälisellä vaihtokokemuksella oli merkitystä myös persoonalliseen kasvuun. Persoonallinen kasvu liittyi ihmisenä kasvuun, eettisten arvojen vahvistumiseen, elämäntutkimuksen avartumiseen ja henkilökohtaisten tavoitteiden toteutumiseen vaihdon suhteen.

Avainsanat: kansainvälinen vaihto, kansainvälisyys hoitotyössä, ammatillinen osaaminen, ammatillinen kasvu, monikulttuurinen hoitotyö, kulttuurinen kompetenssi, sairaanhoitajaopiskelija

ABSTRACT

Lehtonen, Roosa and Luoma, Susanna. Achieving the objectives in international student exchange: experiences of nurse students and nurse-deaconess students. Spring 2017. 60 p., 3 appendices. Language: Finnish.

Diaconia University of Applied Sciences. Degree programme in Nursing, Options in Diaconal Nursing (Bachelor of Nursing and Deaconess) and Nursing (Bachelor of Nursing).

The aim of this thesis was to study the experiences of nurse students and nurse-deaconess students about objectives of international student exchange. The objective was to gather information about nurses' professional competence during student exchange and research if the objectives set by the University of Applied Sciences and the students were achieved.

This thesis was a qualitative research that was conducted by interviewing six nurse students and nurse-deaconess students in February 2017. The data was collected with half-structured theme-interviews. The transcribed data was analyzed by organizing the answers by themes. The key themes from the collected data were highlighted after which the themes were grouped. Categories and subcategories were formed from the groups.

The results of this study suggested that the international student exchange increased students' cultural competence which was related to the multicultural nursing, diverse nursing culture and cultural knowledge. The international student exchange also strengthened the professional skills and professional growth of the students. Nurse-deaconess students experienced that the diaconal studies had been useful when encountering people and had supported their professional skills. The international student exchange also affected the personal growth of the students. The personal growth was associated with the growth as a human being, strengthening of ethical values, broadening of the worldview and achieving personal objectives of the international student exchange.

According to the results international experience improved to cultural competence, professional and personal growth and professional competence.

Keywords: international student exchange, international nursing, professional competence, professional growth, multicultural nursing, cultural competence, nursing student

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 KANSAINVÄLISYYS HOITOTYÖSSÄ.....	6
2.1 Kansainvälisyys hoitotyön koulutuksessa	6
2.2 Vaihto-opiskelu	7
3 SAIRAAHOITAJAN AMMATILLINEN OSAAMINEN	9
3.1 Motivaatio oppimisen tukena	9
3.2 Diakin kansainvälisen vaihdon tavoitteet.....	9
3.3 Hoitotyön ammatillinen osaaminen.....	13
3.4 Diakoniatyön ammatillinen osaaminen	16
3.5 Opetuksen lähtökohdat Diakissa	17
4 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TUTKIMUSKYSYMYKSET.....	19
5 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS	20
5.1 Tutkimusprosessi.....	20
5.2 Tutkimusympäristö.....	21
5.3 Aineiston keruu	22
5.4 Aineiston analyysi	24
6 TUTKIMUKSEN TULOKSET	28
6.1 Taustatiedot	28
6.2 Sairaanhoitajan ammatillisen osaamisen kehittyminen.....	28
6.3 Opiskelijoiden henkilökohtaiset tavoitteet	34
7 POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET	38
7.1 Tulosten tarkastelu	38
7.2 Tutkimuksen luotettavuus	42
7.3 Tutkimuksen eettisyys.....	46
7.4 Ammatillinen kasvu	47
7.5 Jatkotutkimusaiheet	48
LÄHTEET.....	50
Liite 1	57
Liite 2 Tutkimuksen saatekirje.....	59
Liite 3 Kirjallinen suostumus haastateltavaksi.....	60

1 JOHDANTO

Kansainvälisyyskasvatus voi vaikuttaa ihmiseen tiedollisella, toiminnallisella ja emotionaalisella tasolla. Sen myötä tietoisuus maailmasta lisääntyy ja ihminen kykenee hahmottamaan maailmaa eri näkökulmasta. Kansainvälinen kasvatus saattaa myös lisätä rohkeutta toimia oman arvomaailman mukaisesti. Yksittäisestä voimakkaasta kokemuksesta tai elämyksestä voi syntyä syvällinen oppimisprosessi. Tämän kaltainen kokemus voi muuttaa ihmisen maailmakatsomusta, minkä seurauksena asiat nähdään eri tavalla. (Kivistö 2008, 14.)

Olimme kansainvälisessä vaihdossa Tansaniassa Diakonia-ammattikorkeakoulun kautta keväällä 2015. Vaihtokokemus oli meille avartava ja kokonaisvaltainen kokemus, joka vaikutti meihin sekä henkilökohtaisesti että ammatillisesti. Vaihtokokemus oli erittäin opettavainen ja oli hienoa päästä tutustumaan erilaiseen kulttuuriin ja toimia osana erilaista hoitokulttuuria. Kansainvälinen vaihto oli kaiken kaikkiaan rikastuttava kokemus, ja halusimme tehdä opinnäytetyömme vaihtoon liittyen.

Korkeakoulujärjestelmän kansainvälistyminen ja kansainvälinen yhteistyö ovat tärkeitä, koska ne parantavat osaamista ja koulutuksen laatua sekä kehittävät innovatiivista toimintaa. Luovuus ja innovaatiot kehittyvät parhaiten ympäristössä, jossa erilaiset ajatusmaailmat kohtaavat. Korkeakoulujen kansainvälinen verkostoituminen lisää opiskelijoiden potentiaalia kansainvälisillä työmarkkinoilla. Kansainvälisessä opiskelijavaihdossa opiskelija pääsee tutustumaan erilaiseen opetuskulttuuriin. Opiskelijavaihto kehittää kielitaitoa ja lisää ymmärrystä vieraista kulttuureista sekä yhteiskuntajärjestelmistä. (Lepiäho, Pulkkinen, Pääskylä, Salonen & Virtanen 2009, 13–14.)

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää Diakonia-ammattikorkeakoulun kansainvälisen vaihdon tavoitteita ja niiden toteutumista opiskelijoiden näkökulmasta. Tavoitteena oli selvittää sairaanhoitajaopiskelijoiden ammatillisen osaamisen kehittymistä ja opiskelijoiden asettamien tavoitteiden toteutumista kansainvälisessä vaihdossa. Halusimme tutkia opiskelijoiden tavoitteita tarkemmin, sillä pidämme vaihtoon lähtemisen mahdollisuutta tärkeänä osana opintoja.

2 KANSAINVÄLISYYS HOITOTYÖSSÄ

2.1 Kansainvälisyys hoitotyön koulutuksessa

Hoitotyön kansainvälistymisestä ja monikulttuurisuudesta puhuttaessa hoitotyön koulutus on keskeisessä asemassa. Ammattikorkeakoulut panostavat yhä enenevässä määrin suomalaisen koulutuksen kansainvälistymiseen. (Koskinen 2009, 24.) Opetusministeriön laatima Korkeakoulujen kansainvälisyysstrategia vuosille 2009–2015 listaa viisi tavoitetta korkeakoulujen kansainvälistymiselle: 1) kansainvälisten korkeakouluuyhteisöjen kehittäminen, 2) korkeakoulujen laadun ja vetovoiman lisääminen, 3) osaamisen viennin lisääminen, 4) monikulttuurisen yhteiskunnan tukeminen ja 5) globaalin vastuun lisääminen (Opetusministeriö 2009, 5).

Koistisen (2002) ja Hosion (2008) mukaan kansainvälisyys ja monikulttuurinen osaaminen ovat nykyään tärkeä osa laadukasta koulutusta ja eduksi työmarkkinoilla. Globalisaatio vaikuttaa sosiaali- ja terveystieteiden koulutuksen sisältöön ja sen myötä myös koulutuksen edellyttämiin ammatillisiin valmiuksiin määrittelemällä, millaista osaamista nyky-yhteiskunta tarvitsee (Koistinen 2002, 7–8). Kansainvälistymisen myötä moniammatillinen yhteistyö ja monikulttuurisuus hoitotyössä korostuvat (Kiviniitty, Liljamo & Hynninen 2011, 54–55). Lisäksi kansainvälisyys ja vaihto-opiskelu liittyvät hoitotyön koulutusohjelman tavoitteisiin ja kuuluvat ammattikorkeakoulujen opetussuunnitelmaan (Hosio 2008, 6).

Maailmanlaajuinen muuttoliike terveydenhuollon ammattilaisten keskuudessa on lisääntynyt 2000-luvulla. Ulkomailla työskentely tarjoaa hoitoalan ammattilaisille hyvän mahdollisuuden kehittää tietotaitoaan ja saada uusia kokemuksia. (Tehy ry 2012, 20–21.) Se tuo tullessaan myös haasteita hoitotyöhön. Sairaanhoidajien on tärkeää olla tietoisia oleellisista maailmanlaajuisista terveyshaasteista, jotta he pystyvät suoriutumaan työtehtävistä, joita tulevaisuuden haasteet tuovat tullessaan. (Anderson ja McFarlane 2015, 3, 19.)

Ulkomailla opiskelusta on hyötyä kansainvälistymisen ja kansainvälisten valmiuksien kehittämisessä. Ulkomailla opiskelu kehittää opiskelijan kielitaitoa, kykyä toimia kansain-

välisessä ympäristössä ja kykyä selviytyä vaikeista tilanteista. Lisäksi se antaa opiskelijalle tilaisuuden toimia erilaisessa ympäristössä ja kohdata eri kulttuureista tulevia ihmisiä. (Garam 2005, 57.) Myös Kansainvälinen sairaanhoitajaliitto (The International Council of Nurses) korostaa kansainvälisyyden tärkeyttä hoitotyössä ja tukee maiden välistä kumppanuutta. Se pyrkii turvaamaan ihmisten terveyttä kunnioittaen paikallisten kulttuurien arvoja ja tapoja. (INC 2012.)

2.2 Vaihto-opiskelu

Korkeakoulujen kansainvälinen opiskelijavaihto tarkoittaa sitä, että opiskelija voi suorittaa osan kotimaisesta tutkinnostaan ulkomailla. Opiskelijavaihdossa suoritetaan joitain opintokokonaisuuksia tai kursseja ulkomailla, minkä jälkeen jatketaan opintoja omassa korkeakoulussa. (Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus CIMO 2015.) Korkeakoulujen kansainvälinen opiskelijaliikkuvuus on kasvanut merkittävästi 2000-luvun aikana. Suomesta ulkomaille lähtevien opiskelijoiden määrä on kaksinkertaistunut. (Garam 2014, 5.)

Savolainen (2009) tuo pro gradu-tutkielmassaan esiin, minkälainen merkitys kansainvälisellä vaihto-opiskelulla on suomalaisille sairaanhoitajille ja terveydenhoitajille. Tutkimuksen mukaan kansainvälinen opiskelijavaihto edistää ammatillista ja persoonallista kasvua. Ammatillinen kasvu sisältää ammatillisen varmuuden kehittymisen, perehtymisen erilaisiin hoitokäytäntöihin ja hoitajien aseman ymmärtämisen kyseisessä hoitokulttuurissa. Opiskelijavaihto kehittää hoitoalan tekijöiden tietoja ja taitoja sekä asenteita kulttuurinmukaisen hoitotyön toteuttamiseen. Se kehittää myös hoitajien omia voimavaroja, joita he tarvitsevat hoitotyössä.

Hoitotyön koulutuksen kannalta vaihto-opiskelu ulkomailla on tärkeää monikulttuuristen taitojen ja kulttuurisen kompetenssin ymmärtämisen kannalta. Opiskelijavaihto voi edistää opiskelijan persoonallista kasvua ja ammatillisia valmiuksia. Lisäksi se antaa mahdollisuuden kehittää kognitiivisia taitoja ja globaalia ymmärrystä. Vaihto-opiskelu on ensisijaisesti opiskelijan henkilökohtainen kasvuprosessi, joka mahdollistaa muun muassa it-seluottamuksen lisääntymisen ja sopeutumisen vieraaseen kulttuuriin. (Koskinen 2009, 59–60.)

Kansainvälinen vaihto-opiskelu on myös osa Diakonia-ammattikorkeakoulun tarjoamaa koulutusta ja vaihto-ohjelma sisältää opiskelua tai harjoittelua ulkomailla sijaitsevassa yhteistyöoppilaitoksessa tai -organisaatiossa. Diakonia-ammattikorkeakoulu tarjoaa monipuolisen valikoiman vaihtokohteita sekä maantieteellisesti että sisällöllisesti. Kansainvälinen toiminta keskittyy Aasiaan, Afrikkaan ja Eurooppaan. Kansainvälisessä opiskelijavaihdossa yhdistyvät opiskelijan opintojen ammatilliset tavoitteet ja henkilökohtaiset ammatilliseen kasvuun liittyvät tavoitteet. Kansainvälisyyden tavoitteena on opiskelijan asenteiden, tietojen ja ammatillisten valmiuksien kehittäminen siten, että opiskelija voi hyödyntää niitä tulevassa työssään. (Diakonia-ammattikorkeakoulu i.a.)

Myös ammattikorkeakouluista annetun lain (18.12.2014/1129) mukaan ammattikorkeakoulututkintoon johtavien opintojen yleisenä tavoitteena on antaa opiskelijalle hyvät valmiudet kansainväliseen toimintaan ja yhteistyöhön.

3 SAIRAANHOITAJAN AMMATILLINEN OSAAMINEN

3.1 Motivaatio oppimisen tukena

Motivaatio oppimisen yhteydessä suuntaa ja ylläpitää ihmisen toimintaa. Motivaatiota on tutkittu sen kautta, minkälaisia tavoitteita sekä pyrkimyksiä ihmisillä on ja miten he kevat voivansa toteuttaa ne. Motivaation liittyessä tavoitteelliseen toimintaan ihminen voi sen avulla suunnata toimintaansa haluamaansa suuntaan. Aktivoivat oppimisympäristöt voivat lisätä myös oppimisorientaatiota. (Heikkilä 2006, 113–116.)

Jotta ihminen voi osallistua sitoutumaansa toimintaan, hänellä tulee olla näkemys omista tavoitteistaan ja menetelmistä, joiden avulla hän voi saavuttaa ne. Oppimisen merkityksellisyys perustuu opiskelijan asettamiin tavoitteisiin, kokemuksiin ja käsityksiin. Se ilmenee tavoitteellisuutena ja se muodostuu tavoitteiden asettamisesta sekä jatkuvasta itsearvioinnista. Oppimisen arviointi voi johtaa myös uusien oppimistavoitteiden asettamiseen. (Janhonen ja Vanhanen-Nuutinen 2005, 33–34 50.) Reflektoinnilla on oleellinen merkitys tavoitteellisessa oppimisessä (Markkanen 2015, 249). Reflektiivisyys vaikuttaa ammatillisen itsetuntemuksen kehittymiseen ja itsetuntemuksen osa-alueet liittyvät ihmisen tavoitteenasetteluun. Kun ihminen tiedostaa ja määrittelee omat oppimistavoitteensa, niihin sitoutuminen on mahdollista. (Käyhkö 2007, 40.)

3.2 Diakin kansainvälisen vaihdon tavoitteet

Suomalaiset korkeakoulut hyödyntävät osaamistaan maailmanlaajuisten ongelmien ratkaisemisessa ja rakentavat toimintansa eettisesti kestäväälle pohjalle. Toiminta lisää opiskelijoiden valmiuksia työskennellä globaalissa toimintaympäristössä ja edesauttaa opiskelijoita sisäistämään oman toimintansa maailmanlaajuisia seurauksia. (Opetusministeriö 2009, 49–50.) Kansainvälinen toiminta ja globaalikasvatus lisäävät opiskelijoiden valmiuksia toimia kansainvälisissä tehtävissä sekä parantaa opiskelijoiden mahdollisuuksia kehittyä maailmankansalaisiksi (Gothóni ja Kivelä 2016, 191).

Diakin kansainvälinen toiminta nojaa vahvasti opiskelijoiden liikkuvuuteen ja maantieteellisten rajojen ylittäminen on tärkeä osa Diakin kansainvälistä toimintaa (Gothóni ja Kivelä 2016, 183). Kansainvälinen vaihto voi tukea sairaanhoitajatutkinnon vaatimusten täyttymistä, koska se on osa korkeakouluopintoja. Näin ollen se liittyy olennaisena osana sairaanhoitajatutkinnon minimivaatimusten saavuttamiseen.

Diakin kansainvälisen vaihdon yleisiä tavoitteita ovat:

- Ammatillisen ja persoonallisen kasvun tukeminen
- Monikulttuurisessa toimintaympäristössä tarvittavien valmiuksien lisääminen
- Monipuolisten työllistymismahdollisuuksien lisääminen
- Ammattietiikkaan liittyvien arvojen, kuten oikeudenmukaisuuden ja suvaitsevaisuuden syventäminen
- Kulttuurisidonnaisuuden ja oman koulutusohjelman toimintamallien ymmärtäminen

(Diakonia-ammattikorkeakoulu i.a.)

Ammatillinen kasvu perustuu itsetuntemukseen. Se kehittyy omien kykyjen kautta vuorovaikutustilanteissa, jossa ihminen saa palautetta toiminnastaan. Hoitotyössä ammatillinen kasvu perustuu siihen, että hoitaja tunnistaa omat mahdollisuutensa ja rajansa. Ammattitaidon kehittyminen, itseluottamuksen vahvistuminen ja sitoutuminen kehittävään toimintaan ovat tärkeä osa kasvua. Ammatillinen kasvu lähtee halusta kehittyä ja sitä tukevat uuden tiedon hankinta ja oman toiminnan reflektointi. Hoitoalan opiskelijan ammatillista kasvua tuetaan käytännön harjoitteluissa, jossa opiskelijat kohtaavat haasteita, opettelevat ottamaan vastuuta ja saavat palautetta toiminnastaan hoitajilta. Tämä edesauttaa opiskelijoita tiedostamaan omaksumiaan tietoja ja työskentelytapoja, mikä mahdollistaa oman toiminnan reflektoinnin. Ammatillinen kasvu sairaanhoitajaksi on jatkuva prosessi, jonka tarkoitus on edistää osaamista. (Rautava-Nurmi, Westergård, Henttonen, Ojala & Vuorinen 2015, 460–461.)

Ammatti-identiteetti liittyy vahvasti ammatilliseen kasvuun. Se on ihmisen oma käsitys ammattilaisuudesta ja itsestä ammattilaisena. Se rakentuu ammattiryhmään sosiaalistu-

misen kautta ja siihen kuuluu käsitys siitä, mihin ihminen kokee kuuluvansa. Ammatilliseen identiteettiin vaikuttavat muun muassa työtä koskevat arvot, elämäntilanne, työhistoria ja omat tavoitteet. Se rakentuu suhteessa ihmisen kokemuksiin, tilanteisiin ja ihmisiin, joiden kanssa henkilö on vuorovaikutuksessa. Ammatti-identiteetti on jatkuva prosessi, jossa persoonallinen ja ammatillinen kasvu yhdistyvät. (Eteläpelto ja Vähäsantanen 2006, 26; Valtonen 2015, 93–95.)

Persoonalliseen kehittymiseen kuuluu olennaisesti oman paikan löytäminen sosiaalisessa ympäristössä ja yhteiskunnassa. Persoonallinen kasvu on ihmisen yksilöllistä kasvua, mikä tukee oman potentiaalin esiin saamista. Se tukee myös ihmisen harkintakyvyn, yksilöllisen identiteetin ja omaehtoisen toimintakyvyn kehittymistä. (Nivala 2008, 277–278; Niemelä 2011, 236.)

Rastas, Huttunen ja Löytty (2005, 20, 23) määrittelevät monikulttuurisuuden kulttuuriltaan poikkeavien ryhmien rinnakkaiseloksi yhteiskunnassa. Monikulttuurisuus tarkoittaa myös uusia haasteita ja kykyä toimia muuttuvissa tilanteissa. Haasteet kohdistuvat muun muassa terveydenhuollon palveluihin ja sitä kautta ne heijastuvat terveysalan ammattilaisiin. Kulttuurille on tyypillistä, että sen jäsenet jakavat samat arvot, uskomukset, normit ja toimintatavat. Kulttuuri ohjaa ihmisten ajattelua ja päätöksentekoa. (Koskinen 2009, 16.) Kulttuurien rajapinnoilla tapahtuu kokemusten ja ajatusten vaihtoa. Seurauksena on rikastuttavaa dialogia ja vuorovaikutusta, mutta myös erilaisten ajatusmaailmojen yhteen-törmäyksiä. Monikulttuurisessa yhteiskunnassa eri ryhmien kulttuuriset käytännöt eroavat toisistaan, mutta ne kohtaavat toisensa arkielämässä. (Rastas ym. 2005, 34.)

Monikulttuurinen hoitotyö tarkoittaa erilaisten kulttuurien parissa tehtävää hoitotyötä tai erilaisista kulttuureista koostuvaa hoitoyhteisöä (Koskinen 2009, 18). Monikulttuurisessa hoitotyössä on tärkeää, että sairaanhoitaja ymmärtää kulttuurin merkityksen hoitotyön kannalta, koska hän toimii monikulttuurisessa toimintaympäristössä ja oman alansa kansainvälisissä asiantuntijatehtävissä. (Jahren Kristoffersen, Nortvedt & Skaug 2006, 79.)

Hoitotyö ja sairaanhoitajan ammatti liittyvät arvoihin ja etiikkaan, koska työn arvopohja liittyy ihmisistä huolehtimiseen (Sarvimäki ja Stenbock-Hult 2009, 71). Sairaanhoitajan eettisissä ohjeissa todetaan, että sairaanhoitajien kansainvälinen hoitotyö perustuu amma-

tillisten tietojen ja taitojen vastavuoroiseen jakamiseen. Sairaanhoidajilla on vastuu ihmisten terveyden edistämisestä ja elinolojen kehittamisestä maailmanlaajuisesti. Sairaanhoidajan tulee työssään edistää samanarvoisuutta ja suvaitsevaisuutta. Eettisissä ohjeissa määritetään, että sairaanhoidajan tulee toimia oikeudenmukaisesti ja hoitaa kaikkia potilaita hyvin riippumatta potilaan kulttuurista tai kansalaisuudesta. (Sairaanhoidajaliitto 2014.) Henkilökohtaisten arvojen tiedostaminen on tärkeää sairaanhoidajalle, jotta hän pystyy sitoutumaan oman ammattikuntansa arvoihin (Leino-Kilpi ja Välimäki 2014, 174).

Repo, Vahlberg, Salminen, Papadopoulos ja Leino-Kilpi (2016) tuovat esiin tutkimuksessaan sen, kuinka sairaanhoidajat kohtaavat työssään päivittäin eri kulttuuritaustoista tulevia potilaita ja sitä, kuinka hoitohenkilökunnan tulisi kyetä vastaamaan heidän tarpeisiinsa. Monikulttuurinen sairaanhoito on yksi päävaatimus sairaanhoidajakoulutuksessa pätevyyden näkökulmasta. Tutkimuksessa tutkitaan, kuinka hyvä sairaanhoidajien kulttuurinen pätevyys on opintojen lopussa ja mitkä taustatekijät vaikuttavat siihen. (Repo ym. 2016, 99–100.)

Kulttuurillinen kompetenssi eli kulttuurinen pätevyys tarkoittaa kulttuurista osaamista ja kykyä toimia monikulttuurisessa toimintaympäristössä. Kulttuurinen kompetenssi voidaan jakaa osa-alueisiin, joita ovat:

- Kulttuurinen tietoisuus on oman kulttuuritaustan arvojen, uskomusten ja käyttäytymismallien tunnistamista.
- Kulttuurinen tieto tarkoittaa erilaisista kulttuureista tulevien potilaiden näkemysten sekä erojen ja yhtäläisyyksien ymmärtämistä, tietoa eri etnisten ryhmien biologiasta, fysiologiasta ja psykologisista erilaisuuksista.
- Kulttuurinen taito on potilaiden kulttuuristen tarpeiden huomioimista hoitotyössä.
- Kulttuurinen tahto on aito kiinnostus ja halu eri kulttuureista olevien ihmisten hoitotyöhön.
- Kulttuurinen kohtaaminen tarkoittaa kiinnostusta kohdata erilaisista kulttuureista tulevia ihmisiä.
- Kulttuurinen herkkyys koostuu erilaisuuden hyväksymisestä, empatiakyvystä ja vuorovaikutustaidoista.

(Rautava-Nurmi, Westergård, Henttonen, Ojala & Vuorinen 2015, 33.)

Revon (2015) tutkimuksessa viitataan siihen, että ulkomailla opiskelu on yleinen opetusmuoto, jonka avulla kulttuurinen kompetenssi kehittyy hoitotyön koulutuksessa. Tutkimuksessa kuvataan valmistuvien sairaanhoitajien kulttuurista kompetenssia ja siihen vaikuttavia tekijöitä. Tutkimuksen mukaan valmistuvien sairaanhoitajien kulttuurinen kompetenssi on vähäistä, vaikka valtaosa opiskelijoista oli opiskellut monikulttuurista hoitotyötä.

Hoitotyössä kulttuurinen kompetenssi on asteittain kehittyvä prosessi, joka on osa ammattitaitoa. Sen tarkoitus on parantaa hoitotyön laatua. (Koskinen 2009, 32–33; Rautava-Nurmi ym. 2015, 33.) Kulttuurienvälinen kompetenssi tarkoittaa kykyä sopeutua eri tilanteisiin ja kommunikoida toisesta kulttuurista olevien ihmisten kanssa siten, että pystyy saavuttamaan heidän luottamuksensa ja kunnioituksensa. Kulttuurienvälistä kompetenssia voidaan tarkastella kulttuuriherkkyyden kautta. Kulttuurinen herkkyyden rakentuu kyvystä havainnoida ihmisten kulttuurisidonnaisia tapoja ja ymmärtää näiden käyttäytymismallien merkitystä kulttuurisesta näkökulmasta. (Katisko 2015, 178–180.)

3.3 Hoitotyön ammatillinen osaaminen

Ammatillinen osaaminen perustuu tarvittavien tietojen, taitojen ja persoonallisten ominaisuuksien yhdistämiseen. Tiedot koostuvat työhön liittyvistä faktoista, periaatteista ja teorian ja käytännön yhdistämisestä. Taidot muodostuvat siitä, että tietoja sovelletaan käytännössä ja hyödynnetään ongelmanratkaisutilanteissa. (Sarajärvi, Mattila & Rekola 2010, 46.) Hoitotyössä ammatillinen osaaminen tarkoittaa sairaanhoitajan tietotaitoa, jota häneltä vaaditaan ammatissaan. Näistä osaamisalueista koostuvat sairaanhoitajan toiminta- ja vastuualueet hoitotyön kentällä. Hoitoalan toiminta perustuu jatkuvasti uudistuvaan ja näyttöön perustuvaan tietoon sekä niiden soveltamiseen käytännössä. (Jahren Kristoffersen ym. 2006, 17–18.)

Opetusministeriö (2006, 67) määrittelee sairaanhoitajatutkinnon osaamisvaatimukset. Sairaanhoitajan ammatillisen osaamisen yksi osa-alue on monikulttuurinen hoitotyö. Monikulttuurinen hoitotyö sisältää työskentelyä monikulttuuristen potilaiden ja heidän

omaistensa kanssa. Se tarkoittaa työskentelyä myös monikulttuurisessa työyhteisössä sekä suvaitsevaisuuden ja oikeudenmukaisuuden edistämistä. Lisäksi sairaanhoitajan monikulttuuriseen hoitotyöhön liittyvät kulttuurisuus, kansainvälisyys ja asianmukainen kielitaito.

Erikssonin, Korhosen, Meraston ja Moision (2015, 12–13) mukaan hoitotyön koulutusohjelman sisältö muodostuu sen perusteella, minkälaista ammatillista osaamista koulutusohjelmassa halutaan korostaa ja minkälaisia työelämätaitoja halutaan kehittää. Opintokokonaisuuksien tarkoituksena on perehdyttää opiskelija hoitotyön ammatillisen osaamisalueen kokonaisuuksiin. Valtakunnallisesti yhtenäiset osaamiskuvaukset takaavat valmistuvien sairaanhoitajien yhtenäisen osaamisen.

Sairaanhoitajakoulutusta ja sen myötä Diakin terveystieteiden opintokokonaisuuksien tavoitteiden asettamista määrittävät sairaanhoitajan ammattipätevyysdirektiivit, jotka pohjautuvat EU-direktiiveihin. Ammattipätevyysdirektiivejä eli sairaanhoitajan ammatillisia osaamiskuvauksia käytetään ammattikorkeakoulujen opetussuunnitelmien laadinnassa. (Kati Juujärvi ja Paula Koistinen, henkilökohtainen tiedonanto, 2016.) Sairaanhoitajan ammatillinen osaaminen sisältää yhdeksän osaamisaluetta ja niitä ovat:

1. Asiakaslähtöisyys
2. Hoitotyön eettisyys ja ammatillisuus
3. Johtaminen ja yrittäjäyys
4. Kliininen hoitotyö
5. Näyttöön perustuva toiminta ja päätöksenteko
6. Ohjaus- ja opetusosaaminen
7. Terveystieteiden ja toimintakyvyn edistäminen
8. Sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaympäristö
9. Sosiaali- ja terveyspalveluiden turvallisuus

Asiakaslähtöisyys perustuu asiakkaan tiedon hyödyntämiseen, asiakkaan voimavarojen arviointiin ja vuorovaikutukseen. Siihen kuuluvat asiakkaan läheisen tukeminen hoitoon osallistumisessa. Hoitotyön eettisyys ja ammatillisuus sisältävät hoitotyön eettiset arvot ja periaatteet, joiden mukaan työssä toimitaan. Johtamisella ja yrittäjäyhdellä tarkoitetaan

oman toiminnan johtamista, työryhmän resurssien arvioimista ja sairaanhoitajan urakehitysmahdollisuuksien tunnistamista. Sosiaali- ja terveystieteiden työyhteistyötaidot, kuten lähi-johtaminen ja yhteistyötaidot ovat oleellinen osa johtamista ja yrittäjyyttä. Kliinisen hoitotyön osaamiskuvauksessa sisältyy hoitotyössä tarvittavat keskeiset toimenpiteet, tutkimukset ja auttamismenetelmät. Siihen kuuluvat infektioiden torjunta, lääkehoito, anatomian ja fysiologian tuntemus, ravitsemushoito ja hoitotyön eri potilasryhmien tuntemus, kuten esimerkiksi kirurgisen potilaan hoitotyö. (Eriksson ym. 2015, 36–41.)

Näyttöön perustuva toiminta ja päätöksenteko nojaavat hoitotieteellisen tiedon käyttämiseen päätöksenteossa. Se tarkoittaa myös tutkimus-, kehittämis- ja innovaatio-osaamista. Ohjaus- ja opetusosaaminen on pedagogisten periaatteiden ymmärtämistä osana ohjausta ja opetusta. Se on opetuksen ja ohjauksen suunnittelua, toteutusta ja arviointia. Terveyden ja toimintakyvyn edistäminen perustuu terveyden edistämisen periaatteiden ymmärtämiseen ja väestön terveydentilan arvioimiseen. Siinä sairaanhoitaja pystyy tunnistamaan kansanterveydellisiä riskitekijöitä ja ehkäisemään niitä. Sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaympäristö muodostuu sosiaali- ja terveystieteiden palvelujärjestelmästä, johon kuuluvat julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin palvelut. Sosiaali- ja terveystieteiden turvallisuuden kuuluvat potilasturvallisuus, lainsäädännön ja laatusuosituksen noudattaminen, riskien hallinta ja tietosuojaturvallisuus. (Eriksson ym. 2015, 41–47.)

Ammattipätevyysdirektiivien lisäksi sairaanhoitajan koulutusta määrittävät myös ammattikorkeakoulututkinnon yleiset osaamisalueet, jotka kehittävät yleistä osaamista ja ovat yhtenäiset kaikille ammattikorkeakoulun koulutuksille. Kansainvälisyysosaaminen on yksi osaamisalueista. Siinä opiskelijan tulee hallita oman alansa työtehtävät vähintään yhdellä vieraalla kielellä, ymmärtää kulttuurieroja ja pystyä työskentelemään yhteistyössä eri kulttuureista olevien ihmisten kanssa. Opiskelijan pitää osata hyödyntää kansainvälisiä lähteitä teoretien pohjana ja ymmärtää kansainvälisyyskehityksen vaikutuksia omaan ammattialaansa. (Eriksson ym. 2015, 7–8, 13–15.)

Ammatillinen osaaminen ei perustu ainoastaan tietoon vaan persoonallista kasvua voidaan pitää myös tärkeänä osa-alueena. Siihen liittyvät olennaisesti eettinen osaaminen, oppiminen, luovuus ja yhteistyötaidot. Tulevaisuudessa työelämän haasteet moninaistuvat ja tietoa on runsaasti saatavilla. Vaatii taitoa löytää tiedon tulvasta olennaiset asiat ja

ymmärtää niiden merkityksiä asiakaslähtöisen potilastyön kannalta. (Gothóni ja Kolkka 2015, 186.)

3.4 Diakoniatyön ammatillinen osaaminen

Nykyisessä koulutusjärjestelmässä sairaanhoitaja-diakonissakoulutuksella tarkoitetaan 240 opintopisteen laajuista sairaanhoitajan AMK-tutkintoa, johon sisältyvät Suomen evankelis-luterilaisen kirkon diakonian virkaan kelpoistavat opinnot. Sairaanhoitaja-diakonissalla on kelpoisuus toimia sairaanhoitajana hoitotyössä ja diakonissana diakoniatyössä seurakunnissa. (Rättyä 2009, 45, 47).

Diakoniatyö kuuluu oleellisena osana kirkon perustehtäviin. Sen tarkoituksena on toteuttaa lähimmäisenrakkautta, oikeudenmukaisuutta ja tarjota kristillisten arvojen mukaista apua niille, joiden hätä on suurin ja joita ei muuten auteta. (Haastettu kirkko 2012, 194.) Diakoniatyöntekijän työ voi olla sekä terveydellistä että taloudellista auttamista (Jokela 2011, 36). Lähimmäisenrakkauteen perustuva auttaminen yhdistää hoitotyön ja diakoniatyön toisiinsa. Diakoninen hoitotyö perustuu hoitotieteelliselle ja teologiselle tiedolle. (Rättyä 2009, 46–47.) Diakoniatyö perustuu ammattitaitoiseen auttamiseen, kokonaisvaltaiseen tukemiseen ja ihmisen hädän ehkäisemiseen. Diakoniatyöntekijän käytännön työn toteuttamiseen vaikuttavia tekijöitä ovat ammattiosaaminen, yhteiskunnalliset muutokset ja ympäristön tarpeet. (Rättyä 2009, 14.)

Diakoniatyöntekijä on diakonisen hoitotyön asiantuntija, jonka työn lähtökohtana on ihmisten kokonaisvaltainen auttaminen. Hoitotyössä diakoniatyöntekijä edistää ihmisten ja yhteisöjen terveyttä, tukee ihmisten omatoimista selviytymistä ja vahvistaa ihmisten omia voimavaroja. (Kotisalo ja Rättyä, 2014, 15.)

Diakoniatyöntekijän ammatilliseen osaamiseen kuuluvat hengellisen työn osaaminen, diakonisen asiakastyön osaaminen, organisaatio- ja kehittämisosaaminen sekä yhteisöllinen ja yhteiskunnallinen osaaminen. Diakoniatyössä ydinosaamista on ihmisten kanssa työskentely, jolloin arvo-osaaminen ja pysähtyminen ihmisen rinnalle ovat osa diakoniatyön osaamisaluetta. (Helin, Hiilamo & Jokela 2010, 40–41.) Rättyä (2009) tuo tutkimuk-

sessaan esiin, minkälaisia valmiuksia diakoniatyöntekijät kokivat tarvitsevänsä yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Tutkimuksen mukaan diakoniatyöntekijät tarvitsivat työssään asiantuntijuus- ja tutkimusvalmiuksia sekä auttamis-, yhteistyö- ja motivaatiovalmiuksia.

Diakoniatyössä korostuvat kristillinen ihmiskäsitys, ammatillinen kohtaaminen, ihmisen tukeminen ja auttaminen. Ihmisen kohtaamisessa keskeisiä asioita ovat läsnäolo, luottamus, kuunteleminen, keskusteleminen ja tasavertaisuus. (Kotisalo ja Rättyä 2014, 17.) Diakoniatyöntekijän tulee rohkaista ja tukea asiakasta ja etsiä ratkaisuja asiakkaan elämäntilanteeseen asiakkaan kanssa yhdessä. Luottamuksellinen suhde diakoniatyöntekijän ja asiakkaan välillä muodostuu aidosta kohtaamisesta ja asiakkaan kuuntelusta. (Helin ym. 2010, 41–42.) Kuuntelu mahdollistaa vuorovaikutuksen ja keskustelun, joka muodostaa ihmisten välille aidon yhteyden (Välimäki 2013, 30). Diakoniatyöntekijä pyrkii kohtaamaan asiakkaan yksilöllisesti ja kokonaisvaltaisesti, jolloin asiakkaan eri elämän osa-alueet tulevat huomioiduksi (Helin ym. 2010, 41).

Elämässä tapahtuvat vastoinkäymiset vaikuttavat usein koko elämään (Hakala 2007, 231). Jotta vastoinkäymisiä kohdannutta ihmistä voi auttaa, tulee auttajan kyetä erottelmaan murheiden eri aiheuttajia (Välimäki 2013, 32). Eettinen herkkyyks perustuu erilaisien toimintatapojen hahmottamiseen sekä kykyyn reflektoida sitä, mikä on oikea tulkinta toisen ihmisen tilanteesta. Eettiseen herkkyyteen sisältyy kyky asettua toisen ihmisen asemaan ja eläytyminen toisen tunteisiin. (Juujärvi, Myyry & Pessa 2007, 79–82.)

3.5 Opetuksen lähtökohdat Diakissa

Hoitotyön koulutusohjelman opintokokonaisuudet on nimetty ammattityössä kohdattavien ilmiöiden mukaan ja niistä muodostuu hoitotyön kokonaiskuva. Opintokokonaisuudet on jaettu opintojaksoihin, jotka kuvaavat eri ydinsaamisalueita. Opiskelijan on selvitettävä ennen vaihtohaastattelua, mistä opintokokonaisuudesta on lähtemässä vaihtoon ja mitkä ovat kyseisen opintokokonaisuuden tavoitteet. Kohdemaata valitessa opiskelijan pitää kiinnittää huomiota siihen, että kohdemaata soveltuu opintokokonaisuuden tavoitteisiin. (Diakonia-ammattikorkeakoulu i.a.)

Opintokokonaisuudet pohjaavat opetussuunnitelmaan, jonka keskeisenä tavoitteena on tarjota hoitoalan opiskelijoille laaja tieto- ja taitopohja sekä hyvät työelämävalmiudet, joita hoitoalan ammattilaisena toimiminen edellyttää. Työelämävalmiuksiin kuuluu oleellisesti moniammatillinen yhteistyö. (Koistinen, Näkki, Pyykkö & Valtonen 2015, 19.) Diakin koulutusohjelmassa painottuvat nimenomaan kansainvälisen toiminnan rakentaminen ja monikulttuurisuus. Ammattikorkeakoulun yhteistyö järjestöjen ja yhteisöiden kanssa tukee paikallista toimintaa ja mahdollistaa muutoksen. Tässä muutoksessa myös opiskelijoilla on tärkeä rooli toimijoina. (Gothóni ja Kivelä 2016, 185.) Globaalin vastuun tiedostaminen on tärkeä osa korkeakoulutusta. Diakin opiskelijat saavat hyvät mahdollisuudet olla mukana kansainvälisessä tutkimus- ja kehittämistoiminnassa. (Kivelä 2015, 121.)

Sairaanhoidajan ammattipätevyysdirektiivien lisäksi Diakin opintokokonaisuudet perustuvat oppilaitoksen arvopohjaan sekä strategioihin. Opetuksen toteutuksessa näkyvät myös oppilaitoksen keskeiset pedagogiset periaatteet. (Kati Juujärvi ja Paula Koistinen, henkilökohtainen tiedonanto 2016.) Diakin kansainvälisten asioiden strategia pohjautuu opetus- ja kulttuuriministeriön laatimaan Korkeakoulujen kansainvälistymisstrategiaan vuosille 2009–2015 ja Suomen kehityspolitiikkaan (Diakonia-ammattikorkeakoulu i.a.). Opetuksen lähtökohtana ovat ammattikorkeakoulun strategiaan pohjautuvat arvot, joita ovat lähimmäisenrakkaus, sosiaalinen oikeudenmukaisuus ja avoin vuorovaikutus. Diakin kristillinen arvopohja näkyy erityisesti huono-osaisuuden ja siihen liittyvän auttamistyön kehittämisessä. Lähimmäisenrakkaus perustuu ihmisten kunnioittamiseen ja arvostamiseen. Sosiaalinen oikeudenmukaisuus taas korostaa yhdenvertaisuutta ja avoin vuorovaikutus perustuu dialogisuuteen, tiedon jakamiseen ja aitoon vuorovaikutukseen. (Gothóni ja Kolkka 2015, 177–180.) Lisäksi myös ihmisarvon korostaminen ja ihmisyyden arvostaminen ovat tärkeitä arvoja Diakissa (Gothóni, Karjalainen, Koistinen ja Kolkka. 2015, 12).

Diakin keskeisiä pedagogisia periaatteita ovat dynaaminen yhteisöllisyys, ilmiölähtöisyys, ammatillinen reflektiivisyys ja kehittävä työote (Koistinen ym. 2015, 18–19). Pedagogiset periaatteet edesauttavat opiskelijaa kehittymään ammattiin ja kasvattamaan omaa tiedollista pääomaa (Gothóni ja Kolkka 2015, 185). Arvot ja pedagogiset periaatteet auttavat opiskelijoita ihmisten kohtaamisessa ja tukemisessa (Koistinen ym. 2015, 18–19).

4 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TUTKIMUSKYSYMYKSET

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää Diakonia-ammattikorkeakoulun kansainvälisen vaihdon tavoitteita ja niiden toteutumista opiskelijoiden näkökulmasta. Tavoitteena oli selvittää sairaanhoitajaopiskelijoiden ammatillisen osaamisen kehittymistä ja opiskelijoiden asettamien tavoitteiden toteutumista kansainvälisessä vaihdossa.

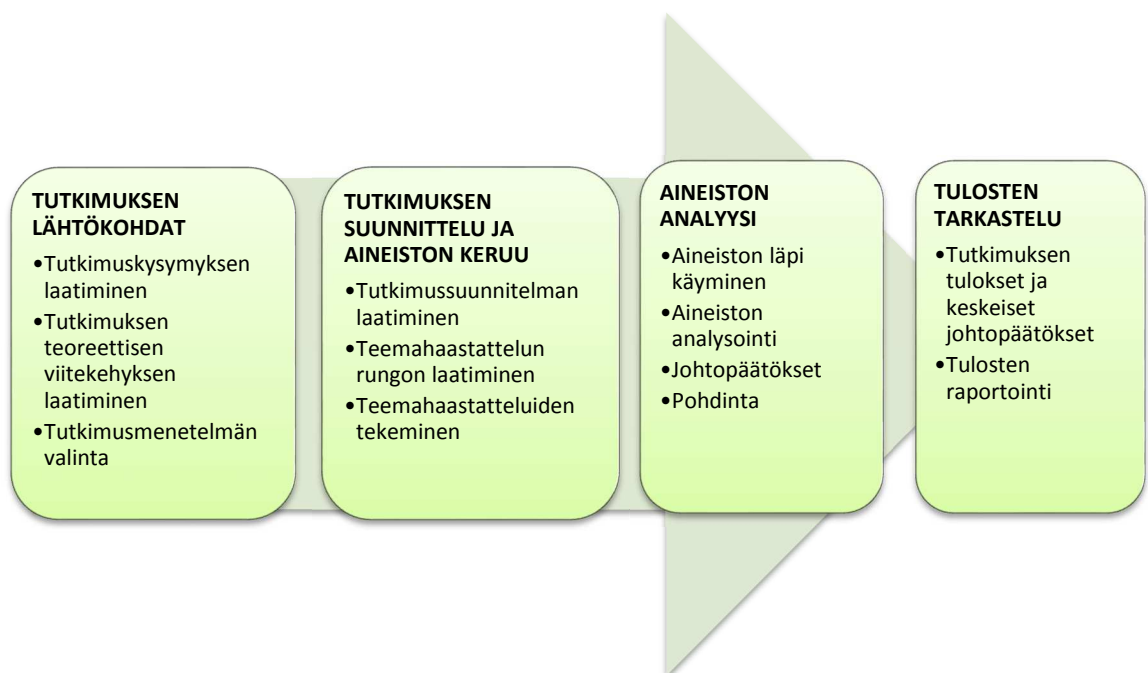
Opinnäytetyön tutkimuskysymykset olivat seuraavat:

- Miten sairaanhoitajaopiskelijan ammatillinen osaaminen kehittyi kansainvälisen vaihdon aikana?
- Minkälaisia henkilökohtaisia tavoitteita opiskelijoilla oli kansainvälisen vaihdon suhteen ja miten ne toteutuivat?

5 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

5.1 Tutkimusprosessi

Opinnäytetyö on laadullinen tutkimus, jossa on selvitetty sairaanhoitaja- ja sairaanhoitaja-diakonissaopiskelijoiden kansainvälisen vaihdon tavoitteiden toteutumista. Laadullisen tutkimuksen tekeminen on prosessi, joka perustuu tutkimustoiminnan ymmärtämiseen ja oppimiseen (Kiviniemi 2010, 70). Tutkimusprosessimme muodostui erilaisista vaiheista, joita olivat aiheen valinta, tutkimuksen lähtökohtien rakentuminen, tutkimuksen suunnitteluvaihe, aineiston keruu ja analysointi sekä tutkimuksesta nousseiden keskeisten tulosten ja johtopäätösten tarkastelu (KUVIO 1).

KUVIO 1. Tutkimusprosessin eteneminen

Tutkimus lähti liikkeelle aiheen valinnasta, jonka aikana jäsentelimme tutkimusidea ja määrittelimme tutkimuskysymykset. Tätä seurasi tutkimuksen lähtökohtien rakentuminen ja tutkimuksen suunnittelu. Tutkimussuunnitelman rakentuessa myös tutkimuksen lähtökohdat selkiintyivät ja perehdyimme tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin sekä aiempaan tutkimustietoon. Seuraava vaihe oli tutkimusaineiston kerääminen, joka tapahtui teemahaastatteluiden avulla. Haastatteluiden avulla keräsimme aineistoa, jonka kautta

saimme vastaukset tutkimuskysymyksiin. Aineiston keräämisen jälkeen ryhdyimme aineiston analysointiin, joka sisälsi aineistoon perehtymisen ja aineiston teemoittelun. Aineiston purkamisen ja analysoinnin jälkeen edessä oli tutkimusprosessin viimeinen vaihe eli saatujen tulosten tarkastelu, keskeisten johtopäätösten muodostaminen ja tulosten raportointi.

5.2 Tutkimusympäristö

Haastateltavien valinnassa tulee kiinnittää huomiota siihen, mitä ollaan tutkimassa ja haastateltavat tulee valita tutkittavaan asiaan liittyvän asiantuntemuksen perusteella. Tämä tarkoittaa, että haastateltavilla tulee olla omakohtaista kokemusta asiasta. (Vilka, 2015, 135.) Haastateltavat valittiin sattumanvaraisesti niiden Diakonia-ammattikorkeakoulun sairaanhoitaja- ja sairaanhoitaja-diakonissaopiskelijoiden joukosta, jotka olivat olleet kansainvälisessä opiskelijavaihdossa vuosina 2014–2016.

Kohderyhmän valinnassa kiinnitettiin huomiota siihen, että tutkittavat olivat halukkaita osallistumaan tutkimukseen. Kohderyhmäksi valikoituivat opiskelijat, jotka olivat olleet vaihdossa vähintään kolme kuukautta ja suorittaneet vaihtojakson loppuun. Lisäksi kohderyhmään valikoitui ainoastaan opiskelijoita, jotka olivat sallineet yhteystietojensa luovuttamisen. Tarkoituksena oli saada kohderyhmään mukaan myös sairaanhoitaja-diakonissaopiskelijoita, jotta saisimme näkökulman myös diakonissojen tavoitteista. Halusimme selvittää, minkälaisia asioita he nostavat esiin diakonissakoulutuksen hyödyistä vaihdossa.

Opinnäytetyötämme varten haastattelimme kuutta henkilöä, jotka olivat olleet kansainvälisessä vaihdossa Diakonia-ammattikorkeakoulun kautta vuosina 2014–2016. Haastattelimme neljää sairaanhoitajaopiskelijaa ja kahta sairaanhoitaja-diakonissaopiskelijaa. Tavoitteenamme oli, että puolet haastateltavista olisivat olleet sairaanhoitaja-diakonissoja, mutta emme onnistuneet tavoittamaan kuin kaksi sairaanhoitaja-diakonissaa useista yrityksistä huolimatta. Kohderyhmään valikoitui mukaan opiskelijoita, jotka olivat olleet vaihdossa Aasiassa, Afrikassa ja Euroopassa. Halusimme saada mahdollisimman laajan kokonaiskuvan sairaanhoitajaopiskelijoiden ammatillisen osaamisen kehittymisestä ja

opiskelijoiden tavoitteista, joten haastattelimme eri maanosissa ja kohdemaissa olleita opiskelijoita.

5.3 Aineiston keruu

Tutkimus on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus, jossa tutkittavasta kohteesta pyritään ymmärtämään sen merkitystä, laatua ja ominaisuuksia (Jyväskylän yliopisto 2015). Valitsimme laadullisen tutkimuksen, koska se tuki mielestämme parhaiten opinnäytetyömme tarkoitusta. Laadullinen tutkimus kuvaa ihmisten kokemuksia ja heidän niille antamia merkityksiä. Siinä pyritään ilmiön kuvaamiseen ja ymmärtämiseen. (Vilka 2015, 118; Kananen 2008, 24–25.) Laadulliseen tutkimukseen kuuluu oleellisena osana kysymys: ”Mitä merkityksiä tutkimuksessa tutkitaan?” (Vilka 2015,118). Laadullinen tutkimus soveltuu hyvin kuvaamaan sairaanhoitaja- ja sairaanhoitaja-diakonissaopiskelijoiden kokemuksia siitä, kuinka kansainvälisen vaihdon tavoitteet toteutuivat.

Tutkimuksen alussa piti valita aineistonkeruumenetelmä, joka soveltuisi tutkimukseen ja jonka avulla saimme vastaukset tutkimuskysymyksiin. Aineisto kerättiin puolistrukturoidulla teemahaastattelumenetelmällä, jossa haastattelun aihepiirit eli teemat ovat kaikille haastateltaville samat, mutta kysymysten järjestys ja muoto voivat vaihdella. Teemahaastattelulla voidaan tutkia henkilön ajatuksia, kokemuksia ja tunteita. Siinä korostuu tutkittavien elämysmaailma ja se tuo tutkittavien äänen kuuluviin. (Hirsjärvi & Hurme 2011, 48.) Mielestämme haastateltavien kokemuksista keskusteltaessa luottamus ja avoin vuorovaikutustilanne ovat tärkeässä asemassa. Tästä syystä koimme yksilohaastattelun parhaaksi aineistonkeruumenetelmäksi opinnäytetyömme kannalta.

Päädymme teemahaastatteluun, koska ajattelimme, että saamme haastateltavat kertomaan syvällisemmin kokemuksistaan haastattelun avulla kuin kyselylomakkeella. Lisäksi teemahaastattelu mahdollisti tarkentavien kysymysten tekemisen haastattelun aikana. Haastattelut veivät aikaa ja haastattelujen tekeminen vaati huolellista suunnittelua. Toisaalta haastattelun hyvänä puolena oli, se että haastattelussa pystyimme muokkaamaan haastattelukysymysten järjestystä tilanteen mukaan. Haastateltavat, joihin saimme yhteyden, lähtivät suhteellisen helposti mukaan tutkimukseen.

Tutkimuksen alussa kysyimme haastateltavilta myös seuraavia taustatietoja: ikä, koulutusohjelma, Diakin toimipiste, kohdema, vaihdon ajankohta, vaihdon kesto ja opintokokonaisuus, jonka suoritti vaihdossa.

Teemahaastattelua käytetään, kun halutaan ymmärtää tutkittavaa kohdetta haastateltavan avulla. Siinä on tarkoitus saada haastateltava keskustelemaan tutkittavasta aiheesta. (Kananen 2014, 76–77.) Teemahaastattelurunko pyrittiin muodostamaan selkeäksi ja johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi, jonka avulla saisimme kattavat vastaukset tutkimuskysymyksiin. Pyrimme tekemään haastattelurungon teemoista mahdollisimman selkeitä ja kattavia, jotta saisimme haastateltavat keskustelemaan kanssamme aiheista mahdollisimman laajasti. Lisäksi lähtökohtana oli muodostaa pääteemojen tarkentavista kysymyksistä sellaisia, että haastateltavien olisi helppo ymmärtää kysymykset ja vastata niihin.

Otimme yhteyttä haastateltaviin puhelimitse sattumanvaraisessa järjestyksessä. Jokainen tavoittamamme henkilö oli halukas osallistumaan haastatteluun, ja saimme sovittua haastattelut ensimmäisellä tai toisella yhteydenotokerralla. Yhteydenoton ja suullisen suostumuksen jälkeen lähetimme haastateltaville sähköpostitse saatekirjeen, jossa kerroimme tutkimuksesta tarkemmin (Liite 2). Kerroimme puhelimesta haastateltaville haastattelun arvioidun keston ja haastatteluteemat, jotta he pystyivät valmistautumaan haastatteluun asianmukaisella tavalla. Tutkimuksen tarkoituksena oli saada mahdollisimman paljon tietoa haastateltavilta kansainväliseen vaihtoon liittyen, joten mielestämme haastatteluteemojen läpi käyminen puhelimesta selkeytti haastatteluun valmistautumista.

Toteutimme opinnäytetyön aineistonkeruun yksilöhaastatteluina helmikuun 2017 aikana. Haastattelutilan valinnassa kuuntelimme haastateltavien toiveita. Toteutimme kaksi haastattelua Diakonia-ammattikorkeakoulun tiloissa, yhden haastattelun kaupungin kirjaston kokoustilassa ja loput kolme haastattelua teimme haastateltavien kotona tai heidän toivomassaan paikassa. Kaikki haastattelut toteutuivat sovitusti. Ennen haastattelujen aloittamista pyysimme kaikkia haastateltavia allekirjoittamaan kirjallisen suostumuksen opinnäytetyötutkimukseen osallistumisesta (Liite 3).

Teemahaastattelu on eräänlainen keskustelu, joka tapahtuu tutkijan aloitteesta. Kyse on vuorovaikutustilanteesta, jossa tutkija pyrkii selvittämään haastateltavalta tutkimuksen

aiheeseen liittyviä asioita. (Aaltola ja Valli 2010, 26.) Pyrimme luomaan haastattelutilanteesta keskustelunomaisen vuorovaikutustilanteen, jossa kävimme läpi kaikki teema-alueet. Aloitimme haastattelut aina samalla kysymyksellä, koska huomasimme sen olevan luonteva tapa aloittaa keskustelu aiheesta. Aloitimme kysymällä: ”Kuvaile minkälainen kokemus vaihto oli yleisesti?” Haastattelutilanteessa pyrimme kysymään kysymykset siten, että haastateltavat saivat mahdollisuuden kuvata avoimesti kokemuksistaan.

Haastattelut olivat kestoaltaan neljästäkymmenestä minuutista tuntiin. Nauhoitimme haastattelut, jotta pitkien muistiinpanojen kirjoittaminen ei rikkoisi vuorovaikutustilannetta. Kirjoitimme kuitenkin lyhyitä muistiinpanoja haastatteluiden aikana, jotta saimme jälkikäteen palautettua paremmin mieleemme haastattelun kokonaiskuvan. Kerroimme haastateltaville etukäteen nauhurin käytöstä ja varmistimme heiltä, että saamme nauhoittaa haastattelut.

Saturaatio eli kylläntyminen kuvaa aineiston riittävyttä ja sen ajatuksena on, että kerätyllä aineistolla saadaan tarpeeksi tietoa tutkimuskohteesta. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että aineistoa kerätään niin kauan kuin siitä saadaan uutta tietoa tutkimuskysymyksen kannalta, ja aineiston kerääminen lopetetaan, kun aineistossa alkavat toistua samat asiat. (Vilkkä 2015, 152–153; Tuomi ja Sarajärvi 2013, 87.) HavaitSIMME samankaltaisuutta haastateltavien vastauksissa jo toisen haastattelun kohdalla. Haastattelimme yhteensä kuutta henkilöä varmistaaksemme aineiston riittävyyden ja saadaksemme riittävästi tietoa tutkimustamme varten.

Käytimme keräämääMME aineistoa vain sovittuun tarkoitukseen ja haastatteluun osallistuneiden henkilöiden anonymiteetti taattiin koko tutkimusprosessin ajan. Opinnäytetyöprosessin päätyttyä hävitimme keräämääMME aineistomateriaalin asianmukaisella tavalla turvataksemme haastatteluun osallistuneiden henkilötiedot ja haastattelujen sisällöt.

5.4 Aineiston analyysi

Laadulliselle tutkimukselle on luonteenomaista, että aineistoa tarkastellaan kokonaisuutena (Tuomi ja Sarajärvi 2009 68–69). Analyysivaiheessa aineistosta etsitään erilaisia merkityskokonaisuuksia, joista luodaan yhtenäinen kokonaisuus tulkintavaiheessa

(Tuomi ja Sarajärvi 2009, 102). Analyysin tavoitteena on löytää aineistosta oleelliset ydinsisällöt, jotka kuvaavat tutkittavaa kohdetta (Kiviniemi 2010, 80).

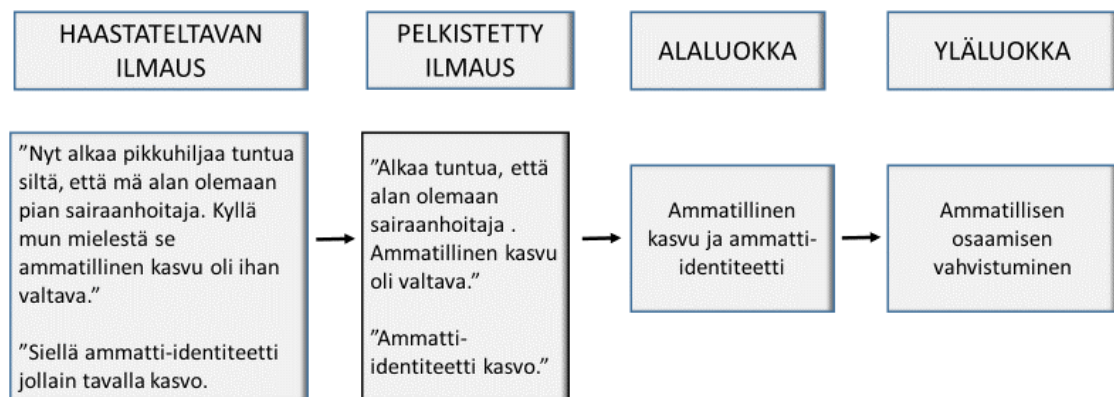
Aineiston analysointimenetelmäksi valitsimme teemoittelun, jossa tutkimusaineistoa pyritään hahmottamaan keskeisten aihealueiden eli teemojen avulla. Valitsimme teemoittelun, koska se tuntui luonnolliselta etenemistavalta teemahaastatteluaineiston analysoinnissa (Jyväskylän yliopisto 2016.) Teemoittelussa analysoidaan kerätystä aineistosta nousevia aiheita, jotka ovat yhteisiä usealle haastateltavalle.

Ennen varsinaista aineiston analyysia litteroimme aineiston eli kuuntelimme tallennetut haastattelut nauhalta ja kirjoitimme ne tekstimuotoon sana sanalta. Litteroitua aineistoa syntyi 62 sivua, fonttikoolla 12, rivivälillä 1,5. Laadullisen tutkimuksen aineistot ovat usein laajoja ja litteroinnin tarkoitus on helpottaa aineiston analysointia (Hirsjärvi ja Hurme 2011, 138; Kananen 2008, 88). Pyrimme aineiston litteroinnissa säilyttämään haastateltavien lausumat asiat siinä muodossa kuin he olivat ne ilmaisseet (Vilkka 2015, 138). Litteroinnin jälkeen luimme aineiston muutamia kertoja ajan kanssa läpi ja pyrimme muodostamaan aineistosta kokonaiskuvan (Hirsjärvi ja Hurme 2011, 143.)

Aineiston lukemisen jälkeen jatkoimme aineiston analysointia teemoittelua hyödyntäen. Teemoittelu on menetelmä, jossa on kyse ryhmittelystä ja aineiston tiivistämisestä (Kananen 2008, 91; Hirsjärvi ja Hurme 2011, 147). Aineiston analysointi tapahtuu siten, että aineistosta nostetaan esiin keskeisiä teemoja, jotka ovat merkityksellisiä tutkimuskysymyksen kannalta. Tämän jälkeen teemat ryhmitellään, minkä jälkeen seuraa aineiston yhdistelyvaihe. Yhdistelyvaiheessa pyritään löytämään säännönmukaisuuksia luokiteltujen ryhmien välillä. (Jyväskylän yliopisto 2016; Hirsjärvi ja Hurme 2011, 149–151.)

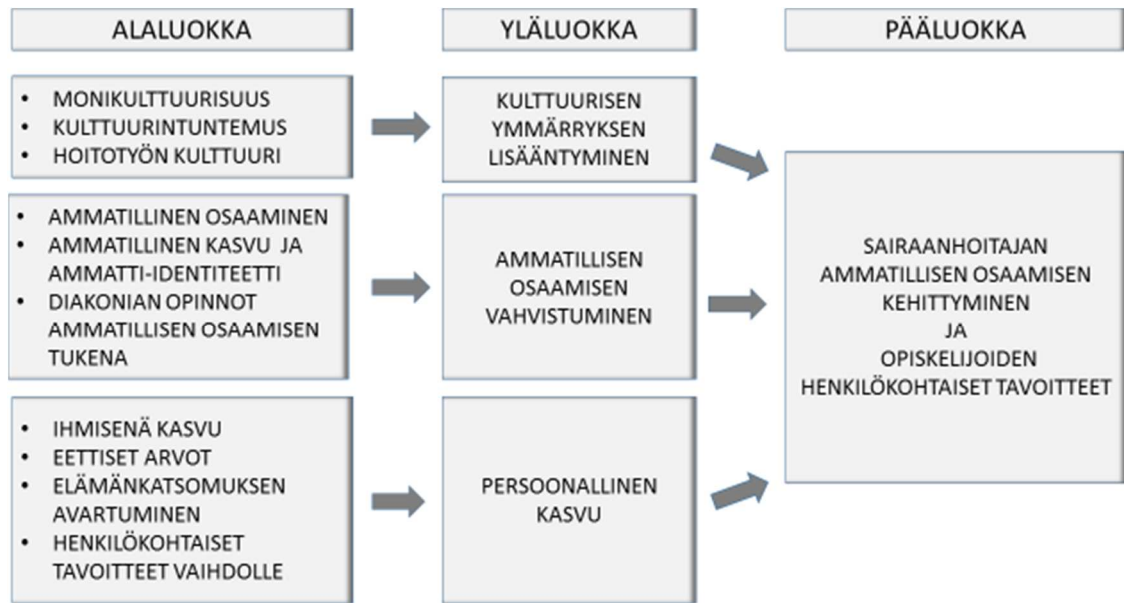
Luokittelimme litteroidusta aineistosta mielestämme keskeiset teemat käyttäen värillisiä yliviivaustuseja. Käytimme eri värejä, joista jokainen väri kuvaa eri teemaa. Molemmat etsivät itsenäisesti keskeisiä ilmaisuja aineistosta, jotta molemmille rakentuisi selkeä kuva aineiston teemoista. Jos tutkimuksen tekijöitä on kaksi, tulkintoja pystytään tarkastelemaan kriittisesti. Lisäksi aineistosta on mahdollista tehdä erilaisia tulkintoja ja tutkimuksen tekijöiden keskinäisestä dialogista voi olla hyötyä tulkintojen arvioinnissa. (Moi-lanen ja Rähkä 2010, 57.) Teemojen etsimisen jälkeen kävimme aineiston läpi yhdessä ja keskustelimme löytämistämme teemoista.

Ryhmitellyistä teemoista muodostetaan luokkia samaan aihealueeseen liittyvien ilmausten pohjalta ja näille luokille annetaan aihetta vastaava nimi (Tuomi ja Sarajärvi 2009, 101). Näistä ryhmistä muodostuivat analyysin alaluokat. Seuraava vaihe analyysin teossa oli yläluokkien muodostaminen, mikä tapahtui yhdistelemällä saman aihealueen alaluokat toisiinsa (Tuomi ja Sarajärvi 2009, 101). Analyysin yläluokkia muodostui kolme. Pyrimme nimeämään yläluokat siten, että niiden sisältö vastasi mahdollisimman hyvin aiheistosta nousseita kokemuksia. Yläluokista muodostui kaksi pääluokkaa. Kuvioon 2 kokosimme analyysiprosessin etenemisen alaluokkien tiivistämisestä yläluokiksi ja pääluokiksi.

KUVIO 2. Esimerkki analyysin etenemisestä ja ryhmittelystä

Tutkimuksen yläluokkia muodostui kolme. Ensimmäinen yläluokka on kulttuurisen ymmärryksen lisääntyminen, joka jakautuu seuraaviin alaluokkiin: monikulttuurisuus, kulttuurintuntemus ja hoitotyön kulttuuri. Toinen yläluokka on ammatillisen osaamisen vahvistuminen, joka jakautuu seuraaviin alaluokkiin: ammatillinen osaaminen, ammatillinen kasvu ja ammatti-identiteetti sekä diakonian opinnot ammatillisen osaamisen tukena. Kolmas yläluokka on persoonallinen kasvu, joka jakautuu seuraaviin alaluokkiin: ihmisenä kasvu, eettiset arvot, elämäkatsomuksen avartuminen ja henkilökohtaiset tavoitteet vaihdolle.

KUVIO 2. Alaluokka, yläluokka ja pääluokka

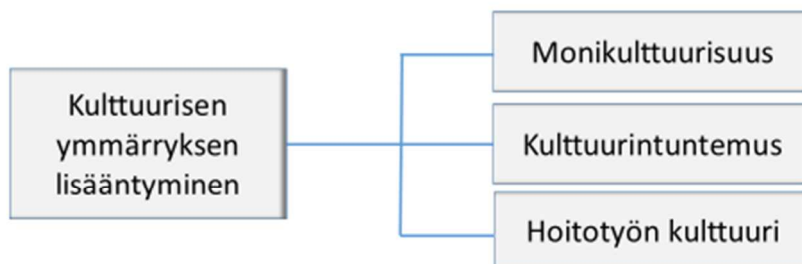
6 TUTKIMUKSEN TULOKSET

6.1 Taustatiedot

Haastatteluun osallistuneista kaikki olivat naisia, joiden ikäjakauma oli 25 ja 47 vuoden välillä. Haastateltavista neljä oli sairaanhoitajaopiskelijoita ja kaksi oli sairaanhoitaja-diakonissaopiskelijoita. Haastatteluun osallistuneista neljä opiskeli tai oli opiskellut Helsingin Diakonia-ammattikorkeakoulussa ja kaksi Porin Diakonia-ammattikorkeakoulussa. Haastateltavista yksi oli ollut kansainvälisessä vaihdossa Belgiassa, yksi Tanskassa, yksi Walesissa, yksi Nepalissa, yksi Vietnämässä ja yksi Keniassa. Kaikki haastateltavat olivat olleet vaihdossa vuosina 2014–2016, ja he olivat olleet vaihdossa kolme kuukautta.

6.2 Sairaanhoitajan ammatillisen osaamisen kehittyminen

Ensimmäinen yläluokka on kulttuurisen ymmärryksen lisääntyminen, mikä liittyy sairaanhoitajan ammatillisen osaamisen kehittymiseen. Se muodostuu alaluokista, joita ovat monikulttuurisuus, kulttuurintuntemus ja hoitotyön kulttuuri. Kulttuurisen ymmärryksen lisääntyminen tuli vahvasti esille haastateltavien vastauksista (KUVIO 3).

KUVIO 3. Kulttuurisen ymmärryksen lisääntyminen

Haastateltavat kokivat sopeutuneensa hyvin vaihtokohteeseen ja kohdemaan **monikulttuuriseen** ympäristöön. Haastateltavat kuvailivat kokemusten ja ajatusten vaihtoa eri kulttuurista tulevien ihmisten kanssa. He olivat jakaneet kokemuksia ja ajatuksia paikallisten asukkaiden, hoitohenkilökunnan ja toisten opiskelijoiden kanssa oman kulttuurinsa tavoista ja hoitomenetelmistä.

Ne oli hirveen kiinnostuneita, et mitä meil on ja siin tuli semmosta, et no meillä ei tehdä näin ja miten teillä ei tehdä näin.

Se oli tosi jännä, ku mä juttelin siitä pakkoavioliitosta, keskustelin niitten nepalilaisten tyttöjen kanssa siitä. Ne olivat, et sehän on hyvä juttu. Ku mä olin ihan et, miten te kestätte, sehän on kauheeta, jos vanhemmat päättää. Ne aattelee, et ei se rakkausavioliittokaan kestä välttämättä. Se on niitten kulttuurissa.

Haastateltavat kuvailivat, kuinka kulttuurien moninaisuus näkyi hoitotyössä. He kuvailivat, että kohdemaassa oli useita erilaisia etnisiä ryhmiä tai heimoja ja että osa potilaista oli maahanmuuttajia, mikä vaati sopeutumista tilanteeseen.

Siel oli niit eri heimoja paljon. Ne heimot on aika iso osa niit kulttuureita. Jokaisella heimolla on periaatteessa oma kulttuuri ja oma tyylinsä elää.

Siel oli paljon myös potilaina maahanmuuttajia. Siel oli hoitajatki kieli-muurin kanssa tekemisissä. Että siihen tottu ja oppi toimimaan siinä.

Haastateltavat kuvailivat erilaiseen kulttuuriin tutustumista mielenkiintoiseksi kokemukseksi, joka kehitti **kulttuurintuntemusta**. Haastateltavat kertoivat, että oli kiinnostavaa päästä näkemään, miten asiat tehdään ja opetetaan toisessa kulttuurissa. Haastateltavien mukaan kansainväliseen vaihtoon lähdön taustalla oli halu tutustua erilaiseen kulttuuriin. He kertoivat, että kulttuurinen tietämys ja ymmärrys erilaisista kulttuureista lisääntyivät vaihdon aikana.

Halusin tutustua siihen kulttuuriin.

Kokonaisuutena lisääntyy sellainen näkemys ja ymmärrys et, millaista on ihmisten elämä erilaisissa kulttuureissa.

Toi hirveästi uutta kulttuurintuntemusta, monikulttuurisuutta ja näkökulmaa ylipäätään, miten ihmiset elää.

Haastateltavat kuvailivat kulttuurisia eroja, jotka liittyvät uskontoon, joka korostui ja näkyi katukuvassa vaihtomaassa. Haastateltavat kertoivat, kuinka uskonnolla on suuri merkitys kohdemaassa, mikä näkyi rukoiluna erilaisissa tilanteissa. Haastateltavien mukaan vaihtomaassa ruokakulttuuri oli erilainen ja siellä pääsi tutustumaan paikallisiin ruokiin. Heidän mukaansa myös köyhyys ja eriarvoisuus näkyivät vaihtomaassa.

Uskonnollisuus näky. Siel oli hirveesti semmosii pieniä temppeleitä. Ihmiset vie sinne kukkia...

Syötiin kasvisruokaa ja paikallista ruokaa, mikä oli sinänsä kiva, että pääsi niitä kokeilemaan.

Sit kyllähän se köyhyys näky.

Haastateltavat kuvailivat tutustuneensa vaihdon aikana erilaiseen **hoitotyön kulttuuriin**. He kertoivat, kuinka olivat päässeet tutustumaan toisen kulttuurin sairaalamaailmaan ja päässeet näkemään erilaisia hoitokäytäntöjä, jotka erosivat Suomen käytännöistä. Haastateltavat kokivat perheen merkityksen olleen keskeisessä roolissa hoitotyössä. He kertoivat omaisten huolehtineen potilaan perustarpeista, koska potilaan perushoito ei kuulunut sairaanhoitajan tehtäviin kohdemaassa.

Halusin tutustua niihin hoitotapoihin ja siihen hoitotyöhön.

Sairaalamaailmaan kun pääsi, niin se oli sellainen tilaisuus, ettei tommosta pääse missään muualla näkemään.

Perhe erittäin tärkeä hoitotyössä. Perhe huolehtii potilaan perustarpeista.

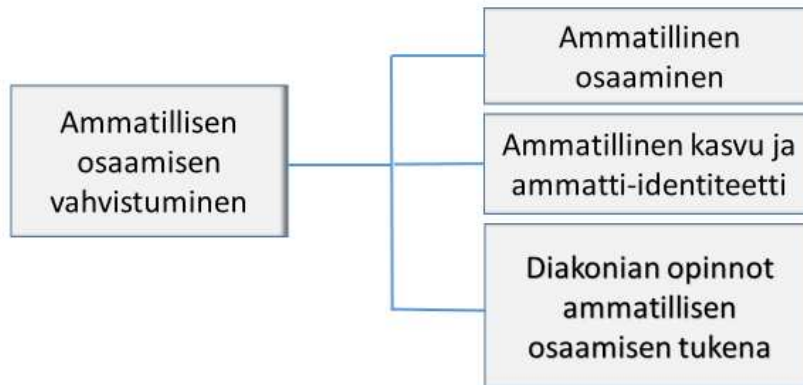
Haastateltavat kertoivat aseptiikan tason olleen huonompi vaihtokohteen sairaalassa kuin Suomessa. Haastateltavat uskoivat aseptiikan tason johtuvan resurssien puuttumisesta ja siitä, että asiat opetettiin vaihtomaassa eri tavalla kuin Suomessa. Haastateltavat mainitsivat käsidesin ja kertakäyttöhanskojen käytön olleen todella vähäistä Suomen sairaalamaailmaan verrattuna. Haastateltavien mukaan myös haavanhoitokäytännöt erosivat Suomen käytännöistä.

Hygienia oli paljon huonompaa siellä.

...myös aseptiikan taso. Se on todella paljon matalampi. Esimerkiksi käsite steriili on ihan eri kun Suomessa. Steriili haavanhoitotyö tai katetroiminen, niin se ei siellä ole steriiliä. Se on hyvä, jos se on edes puhdasta.

Ei siellä käytetty kauheasti hanskoja, niillä oli yksi pumppupullo käsidesiä, mutta ei sitä niin käytetty.

Toinen yläluokka on ammatillisen osaamisen vahvistuminen, mikä liittyy myös sairaanhoitajan ammatillisen osaamisen kehittymiseen. Se muodostuu alaluokista, joita ovat ammatillinen osaaminen, ammatillinen kasvu ja ammatti-identiteetti sekä diakonian opinnot ammatillisen osaamisen tukena (KUVIO 4).

KUVIO 4. Ammatillisen osaamisen vahvistuminen

Haastateltavien mukaan sairaanhoitajan **ammatillinen osaaminen** vahvistui kansainvälisessä vaihdossa. Haastateltavat kertoivat päässeensä tekemään erilaisia klinisiä hoitoimenpiteitä, kuten kanylointia ja haavanhoitoa. Haastateltavien kertoman mukaan erityisesti kädentaitoja sai harjoitella vaihdossa. Haastateltavat kokivat tietopohjan kehittyneen vaihdossa. He kertoivat saaneensa uutta tietoa sellaisten sairauksien hoidosta, mihin Suomessa ei törmää enää kovin usein. Haastateltavien mukaan vaihdossa pääsi näkemään sellaisia asioita, joita Suomessa ei pääse näkemään, kuten erikoisia trooppisia sairauksia ja synnytyksiä.

Kädentaitoja sai siellä harjoitella, injektioiden antamista, kanylointia ja verikokeiden ottamista.

...tuolla pääsee näkemään sellaisia asioita, joita Suomessa ei pääse. Erikoiset taudit, synnytykset ja voi hyppiä leikkaussalista toiseen.

Toisaalta haastateltavat kertoivat, ettei vaihdossa päässyt tekemään niin paljon kuin Suomessa. Heidän mukaansa ammatillinen osaaminen ei kehittynyt niin paljoa kuin he olivat ajatelleet. Haastateltavat kuvailivat, että eivät ehtineet syventyä kunnolla osastojen toimintaan, koska osastoa vaihdettiin muutaman viikon jälkeen.

Ei siellä päässyt ollenkaan niin paljon tekemään kun oli ajateltu, että pääsis tekemään suomalaisessa harkkapaikassa.

En tiedä oliko se sitten kuitenkin niin hyvä, että vaihdettiin niitä osastoja niin paljon. Kun oli vähän päässy siihen niin sitten piti vaihtaa.

Aseptiikkaan ja hygieniaan kiinnitettiin erityistä huomiota sairaalaloissa. Haastateltavat kertoivat, että he kiinnittivät huomiota toimintatapoihin, jotka erosivat Suomen toimintatavoista.

Osaan ehkä huomioida aseptisiä epäkohtia paremmin. Huomiointi ja havainnointi siihen aseptiikkaan.

Ammatilliseen osaamiseen liittyen haastateltavat mainitsivat vuorovaikutustaitojen ja kielitaidon parantuneen. Haastateltavat korostivat potilaan kohtaamista ja oppineensa vuorovaikutustaitoja erilaisten ihmisten kanssa työskentelystä. Haastateltavien mukaan potilaiden kanssa pärjäsi suhteellisen hyvin elekielellä ja englannin kielellä.

Oppi esimerkiksi kohtaamaan sellaisia ihmisiä, joiden kanssa ei ollut minäkäänlaista yhteistä kieltä.

Haastateltavat kokivat työllisyysmahdollisuuksien parantuneen vaihdon seurauksena. Haastateltavat uskoivat, että työnantajat näkevät kansainvälisen vaihdon hyvänä asiana, mikä saattaa kertoa jotain myös ihmisen persoonasta. Tutkimuksen mukaan haastateltavat kokivat, että kansainvälinen vaihto saattaisi antaa jotain etua työmarkkinoilla.

Ehkä vaihto on semmonen hyvä lisä. Jää ehkä mieleen, mahdollisesti rekrytois, koska multa on jokaisessa harjoittelussa kysytty kaikkee tätä mun kansainvälistä kokemusta.

...kyl mä luulen et ne kattoo tosi hyvällä sitä, et on rohkee ja avoin ja haluu kokea eri kulttuureita.

Kansainvälisessä vaihdossa haastateltavat pääsivät näkemään, minkälaista on työskennellä sairaanhoitajana toisessa maassa. Haastateltavat kuvailevat vaihdon antaneen näkökulmaa ja kokemusta siitä, miten asiat hoidetaan kohdemaassa. He kuvailivat **ammattilista kasvua ammatti-identiteetin** vahvistumisen kautta ja kertoivat siitä, miten vaihto on tuonut uutta näkökulmaa sairaanhoitajan työhön. Vaihtokokemus antoi haastateltaville rohkeutta ja itsevarmuutta. Haastateltavat kertovat, kuinka vaihto opetti itsenäisyyttä ja oma-aloitteisuutta hoitotyössä.

Nyt alkaa pikkuhiljaa tuntua siltä, että mä alan olemaan pian sairaanhoitaja. Kyllä mun mielestä se ammatillinen kasvu oli ihan valtava.

Siellä ammatti-identiteetti jollain tavalla kasvo. Oppi olemaan itsenäisempi, koska siellä piti aikalailla itsenäisesti hakeutua niihin tilanteisiin.

On ehkä vähän omatoimisempi nykyään. Sieltä sai ehkä sitä rohkeutta. Et kyllä mä osaan näitä asioita.

Kysyimme diakoniakoulutukseen liittyviä kysymyksiä niiltä haastateltavilta, jotka opiskelevat tai ovat opiskelleet sairaanhoitaja-diakonissaksi. Halusimme selvittää, minkälaisia asioita vaihdossa olleet diakonissaopiskelijat tuovat esiin diakonisen puolen koulutuksen hyödyistä kansainväliselle vaihdolle. **Haastateltavat mukaan diakonian opinnot tukivat ammatillista osaamista.** Haastateltavat kertoivat, että diakonian opinnoista oli ollut hyötyä hoitotyössä ja se on auttanut erityisesti potilaan kohtaamisessa kansainvälisessä vaihdossa.

Ehkä se semmonen potilaiden kohtaaminen. Se diakonissakoulutus antaa semmosta et uskaltaa jos potilaalla on tosi paha mieli.

...ei muuta kun niissä keskusteluissa, siinä lohduttamisessa jos oli niinko tällöinen hankala elämäntilanne, et oli kriisis ihminen. Et kyllä niihin keskusteluihin, että kun ihminen itkee, että mitähän nyt tulevaisuudessa sitten.

Haastateltavat kuvailivat läsnäolon, kuuntelun ja vierellä olon liittyvän potilaan kohtaamiseen. Molemmat haastateltavat kertoivat myös saaneensa rohkeutta potilaan kohtaamiseen.

Mua on toi diakonissaosuus auttanu sellasiin pahoihin tilanteisiin ja tuonu rohkeutta lisää. Uskaltaa olla läsnä, kuunnella ja olla sen ihmisen vierellä.

On siitä hyötyy ollu. Kyl niinku näkee ihmises sellasii asioita, että mitä aikasempaa ei oo välttämättä edes osannu ajatella. Et huomaa siel sanojen takaa ja siit itkun takaa, et mikä se niinku sen hetkinen itku ja iso hätä sit on, et ei se välttämättä oo se et selkään särkee.

Haastateltavat kertoivat kehittyneensä kansainvälisen vaihdon aikana siinä, että he kykenevät erottelemaan potilaan murheiden taustalla olevia asioita. Haastateltavat kertoivat, että diakonian koulutus on antanut valmiuksia potilaan omien voimavarojen etsimiseen.

Ku hetken aikaa kuuntelee ja vaan kyselee ihan niinko pikkasen hakee sitä, että mikäköhän nyt on, että kyllä varmaan selkäki kipee on mut kyllä tässä jotain muutaki on, et ei tää nyt ihan tälläsenä.

Mut sen kans oon opiskeluista oppinu, että vähän niinko ihmisel sen tai hankalasta elämäntilanteesta sen, että löytää niitä voimavaroja. Että osaa löytää niitä että mikä asia sul on hyvin että mitä sun nyt niinko täytys miettii ehkä.

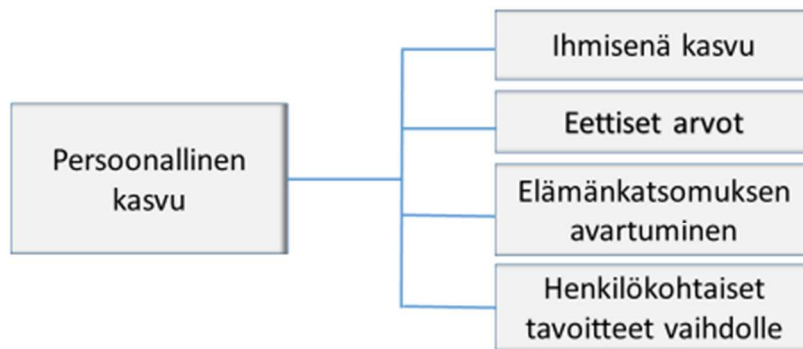
Haastateltavat kokivat, että diakoniset menetelmät ja taidot olivat hyödyllisiä hoitotyössä.

Kyl mä ihan kliinisestäkin hoitotyöstä tykkään, ei siinä mitään mut kyllä se diakonissahommakin ja sen ottaminen mukaan niin kyllä se on ihan hyvä kans.

Siis niinko sillain, et joko diakonissaksi tai sit sairaanhoitajaksi. Tai sit niitä yhdistettynä, että kyllähän niitä diakonisia taitoja pystyy käyttämään niinko siel hoitotyössä.

6.3 Opiskelijoiden henkilökohtaiset tavoitteet

Kolmas yläluokka on persoonallisen kasvu, mikä liittyy opiskelijoiden henkilökohtaisiin tavoitteisiin. Se muodostuu alaluokista, joita ovat ihmisenä kasvu, eettiset arvot, elämäntavatuksen avartuminen ja henkilökohtaiset tavoitteet vaihdolle. (KUVIO 5).

KUVIO 5. Persoonallinen kasvu

Haastateltavien mukaan kansainvälinen vaihto vaikutti **ihmisenä kasvuun** ja he kertoivat, kuinka erilainen ympäristö vaikutti heihin. Haastateltavat kokivat, että vaihtokokeemus opetti asioita elämästä ja he oppivat myös uusia asioita itsestään vaihdon seurauksena.

Siellä vaan oppi hirveesti itsestä ja elämästä.

Just semmonen oma kasvu ihmisenä.

...pääsi kokeilemaan omia rajoja siinä vieraassa ympäristössä.

Eettiset arvot ja oma arvopohja vahvistuivat kansainvälisen vaihdon myötä. Haastateltavat kertoivat, kuinka harjoittelupaikoissa oli tullut vastaan tilanteita, joissa joutui punnitsemaan omaa eettistä toimintaansa ja miettiä, mikä on eettisesti oikein.

Mun eettiset arvot on vähän niinko vahvistunu. Mä oon saanu ihan sellasta vahvistusta itelleni, että mikä on eettisesti oikea tapa toimia.

Tuli ehkä semmosia tiettyjä tilanteita, joissa täyty punnita omaa eettistä toimintaa, mutta en mä enää muista tarkalleen.

Haastateltavien mukaan myös omat asenteet ovat muuttuneet vaihdossa. Haastateltavat kertoivat, kuinka he nykyään osaavat arvostaa enemmän erilaisia asioita kuin ennen. He kokivat omien arvojensa muuttuneen vaihdossa ja esimerkiksi suvaitsevaisuuden ja erilaisuuden kunnioittamisen lisääntyneen.

On omat henkilökohtaiset arvot muuttunu. Oppi arvostaa ihan hirveesti enemmän, sitä mitä on.

On se osaltaan vaikuttanut arvoihin. Ihmisarvon ja erilaisuuden kunnioittaminen.

Haastateltavat mainitsivat **elämäkatsomuksen avartuneen** kansainvälisessä vaihdossa. He kertoivat oman avarakatseisuutensa lisääntyneen ja ajattelevansa asioista nykyään eri tavalla. Haastateltavien mukaan toisesta kulttuurista tulevien ihmisten elämäntapojen ja työskentelytapojen ymmärtäminen on kehittynyt.

Vaihto ehkä sillain niinku avarsi sitä näkökulmaa ja ajattelua.

Kyl nyt vähän eri tavalla katsoo asioita.

...kokonaisuutena lisääntyy sellainen näkemys ja ymmärrys, että millaista on ihmisten elämä erilaisessa kulttuurissa.

Kansainvälinen vaihto koettiin yleisesti positiiviseksi kokemukseksi. Haastateltavat kertoivat **henkilökohtaisten tavoitteiden** liittyvän kokemuksiin ja ulkomaille lähtemiseen. Vaihtoon haluttiin lähteä sellaiseen maahan, johon ei välttämättä muuten tulisi lähdettyä tai missä ei ollut aiemmin käynyt. Haastateltavat kertoivat, että kansainvälisen vaihtoon lähdettiin, koska haluttiin nähdä maailmaa ja päästä ulkomaille. Tutkimustuloksien mukaan haastateltavat kokivat saavuttaneensa henkilökohtaiset tavoitteensa vaihdossa.

Halusin jonnekin, mihin ei tule normaalisti matkustettua.

Halusin nähdä maailmaa ja kokea yhden harjoittelun ulkomailla.

Kysyimme kaikkien haastatteluiden lopuksi haastateltavilta, onko heillä jotain, mitä he haluavat vielä sanoa kansainväliseen vaihtoon liittyen. Haastateltavat kertoivat kaivaneensa enemmän tukea koululta vaihtoprosessin eri vaiheisiin. Haastateltavien mukaan

ennen vaihtoon lähtöä olisi kaivattu selkeämpää informaatiota kohdemaasta, vaihtoprosessin etenemisestä ja tulevasta harjoitteluympäristöstä. Haastateltavat kokivat, että myös vaihdon jälkeen olisi kaivattu enemmän jälkireflektointia ja tukea.

Vaihdon järjestely etukäteen ja papereitten niinku vieminen jälkikäteen, ni onhan se aika sekavaa kun kaikkia asioita pitää hoitaa.

...tämmönen jälkikeskustelu ois ihan paikallaan.

Ite sait kaiken kysyä. Ei minkäänlaista hajua, että miten tää käytäntö menee, että se selvis ihan viimesinä viikkoina.

7 POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET

7.1 Tulosten tarkastelu

Opinnäytetyön tutkimustuloksista ilmeni, että sairaanhoitaja- ja sairaanhoitaja-diakonisaopiskelijat arvioivat kulttuurintuntemuksen, ammatillisen sekä persoonallisen kasvun ja ammatillisen osaamisen kehittyneen. Samansuuntaisia tutkimustuloksia ovat raportoineet Koskinen (2004), Hosio (2008) ja Savolainen (2009) kansainvälisessä vaihdossa opiskelusta.

Tämän opinnäytetyön tutkimustulosten mukaan kulttuurintuntemus näkyi monikulttuurisessa toimintaympäristössä toimimisena sekä tutustumisena toiseen kulttuuriin ja hoitotyöhön sairaalassa. Toisessa kulttuurissa eläminen ja toimiminen mahdollistivat haastateltavien tutustumisen vaihtomaan kulttuuriin. Monikulttuurisessa ympäristössä työskentelyn myötä he pääsivät vaihtamaan ajatuksiaan hoitohenkilökunnan ja paikallisten kanssa kulttuurien välisistä eroista. Haastateltavien vaihtomaalla oli merkitystä siihen, kuinka paljon kulttuurierot korostuivat. Kaukokohteissa eli Aasiassa ja Afrikassa vaihdossa olleet haastateltavat korostivat kulttuurierojen merkitystä ja ymmärryksen lisääntymistä vaihtomaan kulttuuria kohtaan.

Opinnäytetyön tulokset osoittavat, että kansainvälinen vaihtokokemus lisäsi ymmärrystä kulttuurien välisistä eroista ja vaihtokohteen kulttuurintuntemuksesta. Kansainvälinen vaihto auttoi haastateltavia pohtimaan asioita syvällisemmin, ja se vaikutti heidän ajattelutapoihinsa. Hosion (2008, 38–39) pro gradu- tutkielman ja Koskisen (2004, 98–99) tutkimuksen mukaan kansainvälinen vaihto vaikutti opiskelijoiden kulttuurisen asiantuntijuuden kehittymiseen ja se vaikutti opiskelijoiden hoitotyöhön myös Suomessa erilaisista kulttuureista tulevien potilaiden kohtaamisessa.

Tulosten perusteella haastateltavat halusivat päästä tutustumaan vaihtomaan hoitotyöhön, hoitokäytäntöihin ja päästä kokemaan, millaista on työskennellä vieraan kulttuurin sairaalassa. He olivat huomanneet eroja aseptiikassa ja perheen osallistumisessa hoitotyöhön. Perushoitoa kuvailtiin yleisesti erilaiseksi kuin Suomessa. Perheen merkitys koettiin

tärkeäksi ja perhe huolehti potilaan perushoidosta sairaalassa osassa vaihtomaista. Suomessa perheen merkitys ei ole yhtä suuressa roolissa potilaan hoitotyössä. Opinnäytetyön tuloksien perusteella voidaan päätellä, että perheen osallistumista potilaan hoitoon kaivataan enemmän Suomessa. Aseptiikan taso koettiin heikommaksi vaihtomaissa. Hygieniakäytännöt erosivat Suomen käytännöistä ja käsidesiä sekä kertakäyttöhanskoja käytettiin vähemmän erityisesti vähemmän kehittyneissä maissa. Haastateltavien mukaan aseptiikan matalampi taso johtui resurssien puuttumisesta tai opetuksen eroista Suomeen verrattuna. Myös Savolaisen (2009) pro gradu- tutkielman mukaan erilaiset hoitokäytännöt kuten puhtauskäsitketykset käsihygieniassa ja aseptisessä työskentelyssä korostuivat kansainvälisessä vaihdossa.

Vaikka hoitokäytännöt olivat erilaisia Suomeen verrattuna, haastateltavien kokemuksista kuvastui kunnioitus vaihtomaan hoitotyötä kohtaan. Tulosten mukaan haastateltavat kokivat, että hoitotyöntekijät tekivät parhaansa niissä olosuhteissa ja niitä resursseja hyödyntäen, mitä sairaalassa oli saatavissa. Haastateltavilla oli aluksi vaikeuksia hyväksyä vaihtomaan hoitotyön erilaisia hoitokäytäntöjä, kuten puutteellista aseptiikkaa, mutta yleisesti ottaen potilaiden hoito koettiin hyväksi.

Opinnäytetyöstä saatujen tulosten perusteella haastateltavat kokivat ammatillisen osaamisensa vahvistuneen kansainvälisessä vaihdossa. Kliinisten taitojen oppiminen ja tietopohjan vahvistuminen korostuivat harjoittelussa. Opinnäytetyön tuloksia tukee Hosion (2008, 34–36) pro gradu- tutkielman tutkimustulokset, jotka ovat samansuuntaisia tämän opinnäytetyön kanssa. Opiskelijat arvioivat kansainvälisen vaihdon vaikuttaneen ammatillisen osaamisen kehittymiseen ja lisänneen kykyä vastata ammatillisiin haasteisiin (Hosio 2008, 36).

Opinnäytetyön tutkimustulosten perusteella haastateltavat kokivat oppineensa uutta tietoa esimerkiksi trooppisista sairauksista tai eutanasiasta. He kuvailivat päässeensä näkemään sairaalamaailmassa sellaisia asioita, joita Suomessa ei ole mahdollista nähdä. Haastateltavat pääsivät vaihdossa näkemään esimerkiksi synnytyksiä, erilaisia leikkauksia ja osastoja. Vaihdossa oli mahdollista vapaammin liikkua eri osastojen välillä ja tutustua eri osastojen toimintaan. Se vaikutti kuitenkin siihen, että haastateltavat eivät ehtineet syventyä riittävästi yhden osaston toimintaan. Toisaalta osastojen vaihtamista pidettiin yleisesti

hyvänä asiana, jotta pääsi näkemään mahdollisimman paljon erilaisia asioita. Osa haastateltavista kuitenkin kertoi, etteivät he päässeet tekemään niin paljon vaihtomaan harjoittelupaikassa kuin olisivat päässeet tekemään Suomessa.

Vaihtomaan sairaalassa haastateltavat kiinnittivät huomiota aseptiikan tasoon ja aseptisiin toimintatapoihin. Haastateltavat kokivat yleisesti aseptiikan olevan erilaista kuin Suomessa. He kertoivat nykyään kiinnittävänsä enemmän huomiota aseptisiin toimintatapoihin ja osaavansa tunnistaa aikaisempaa paremmin aseptisiä epäkohtia hoitotyössä. Tämän uskottiin johtuvan siitä, että vaihtomaassa aseptiset olot ja toimintatavat olivat hyvin erilaiset kuin Suomessa. Tulosten mukaan osa haastateltavista kohtasi vaihdossa haasteita liittyen yhteisen kielen puuttumiseen, mikä vaikutti haastateltavien vuorovaikutustaitojen kehittymiseen. Vuorovaikutustaitojen kehittyminen liittyi erilaisten ihmisten kanssa työskentelyyn. Kielitaidon koettiin parantuneen ja potilaan kohtaamisen tärkeyttä korostettiin. Haastateltavat kertoivat, että yleisesti ottaen elekielellä ja englannin kielellä pärjäsi suhteellisen hyvin potilastyössä.

Haastateltavat olivat sitä mieltä, että heidän työllisyysmahdollisuutensa jossain määrin paranivat kansainvälisen vaihdon seurauksena. Työnantajien uskottiin pitävän kansainvälistä vaihtoa hyvänä kokemuksena, josta voi olla hyötyä kielitaidon parantumisen ja monikulttuuriseen työympäristöön sopeutumisen suhteen. Haastateltavat uskoivat myös, että kansainvälisestä työkokemuksesta saattaa olla jotain etua työmarkkinoilla ja se saattaa kertoa työnantajalle työnhakijan persoonasta. Samansuuntaisia tutkimustuloksia on raportoinut myös Hosio (2008, 34–35) pro gradu- tutkielmassaan työllisyysmahdollisuuksien parantumisesta kansainvälisen opiskelijavaihdon seurauksena.

Opinnäytetyön tulosten mukaan haastateltavat pääsivät tutustumaan erilaiseen hoitokulttuuriin ja pääsivät näkemään, minkälaista on työskennellä sairaanhoitajana toisessa maassa. Vaihdon kuvaillaan antaneen näkökulmaa ja kokemusta, miten hoitotyötä tehdään toisessa maassa. Haastateltavat kuvailivat ammatillisen kasvun liittyvän ammatti-identiteetin vahvistumiseen. Tutkimustuloksista voidaan päätellä, että vaihtokokemus auttoi haastateltavia löytämään omaa ammatillisuuttaan ja asettautumaan sairaanhoitajan rooliin. Kansainvälinen vaihto antoi haastateltaville rohkeutta ja itsevarmuutta toimia erilaisissa olosuhteissa. Vaihtokokemuksen kuvaillaan opettaneen myös oma-aloitteisuutta

hoitotyössä ja antaneen valmiuksia itsenäiseen työskentelyyn. Haastateltavat kertoivat tämän johtuvan siitä, että vaihtomaassa opetustilanteisiin piti hakeutua omatoimisesti.

Tulokset osoittavat, että diakoniaopinnoista on ollut hyötyä käytännön hoitotyössä ja ne tukivat ammatillista osaamista. Haastateltavat kokivat, että diakoniaopinnoilla on ollut merkitystä potilaiden kohtaamisessa. Käytännön työssä diakoniatyöntekijä yrittää kohdata ihmiset kokonaisvaltaisesti ja hahmottaa ihmisen elämäntilannetta kokonaisuutena. (Helin, Hiilamo & Jokela 2010, 41.)

Haastateltavat kokivat, että kuuntelu, läsnäolo ja vierellä oleminen kuuluivat potilaan kohtaamiseen. Haastateltavien mukaan kohtaaminen liittyi siihen, että uskaltaa mennä potilaan luokse vaikeassakin tilanteessa ja kuunnella aidosti potilaan huolia. Haastateltavat kokivat myös kehittyneensä kansainvälisen vaihdon aikana siinä, että pystyy näkemään potilaan huolien taustalla olevia tekijöitä. Diakoniaopintojen kuvailtiin myös antaneen valmiuksia potilaiden omien voimavarojen löytämiseen ja diakonisten menetelmien käyttämiseen osana hoitotyötä.

Kansainvälinen vaihto koettiin persoonallista kasvua edistäväksi tekijäksi. Persoonallinen kasvu liittyi ihmisenä kasvuun, eettisten arvojen ja arvoperustan muovautumiseen sekä elämäntilanteen avartumiseen. Opinnäytetyön tuloksia tukee Hosion (2008, 36–37) ja Savolaisen (2009, 23–24) pro gradu- tutkielmien tutkimustulokset, jotka ovat samansuuntaisia tämän opinnäytetyön kanssa. Opinnäytetyön tulosten perusteella kansainvälinen vaihto vaikutti ihmisenä kasvuun ja haastateltavat kokivat erilaisen ympäristön kasvattaneen heitä ihmisinä. Tuloksista on havaittavissa, että haastateltavat oppivat uusia asioita itsestään ja pääsivät kokeilemaan omia rajojaan vaihdossa. Yleisesti vaihto koettiin opettavaisena kokemuksena, joka vaikutti haastateltavien itsetuntemukseen.

Eettisten arvojen ja oman arvopohjan kuvailtiin vahvistuneen vaihdon aikana. Lisäksi vaihdon vaikutus oman arvomaailman muuttumiseen koettiin merkittäväksi tekijäksi. Haastateltavat kokivat suvaitsevaisuuden, erilaisuuden kunnioittamisen ja ihmisarvon korostamisen lisääntyneen vaihtokokemuksen seurauksena. Haastateltavat päätyivät sairaalassa sellaisiin tilanteisiin, joissa heidän piti punnita omaa eettistä toimintaansa ja he joutuivat pohtimaan omia eettisiä arvojaan hoitotyössä. Opinnäytetyön tulokset osoittavat,

että kansainvälinen vaihto muutti haastateltavien asenteita ja auttoi arvostamaan asioita enemmän kuin ennen.

Persoonallinen kasvu avasi haastateltavien elämäkatsomusta. Toisenlaisessa ympäristössä eläminen ja sopeutuminen toisen kulttuurin tapoihin lisäsivät avarakatseisuutta ja ymmärrystä toisia kulttuureja kohtaan. Haastateltavat kertoivat ymmärtävänsä asioita laajemmin ja omien näkemystensä muuttuneen. Persoonallisen kasvun myötä haastateltavat kokivat ajattelevansa asioista nykyään eri tavalla.

Haastateltavien henkilökohtaiset tavoitteet kansainvälisen vaihdon suhteen liittyivät ulkomaille lähtemiseen ja kokemusten kartuttamiseen. Vaihtoon lähdettiin hakemaan kokemuksia, oppimaan uusia asioita ja näkemään maailmaa. Vaihdon kautta haluttiin päästä tutustumaan maihin, joihin ei välttämättä muuten tulisi mentyä tai missä ei ollut aiemmin käynyt. Haastateltavien mielestä henkilökohtaiset tavoitteet ja toiveet kansainvälisen vaihdon suhteen toteutuivat hyvin.

Haastateltavien mukaan vaihtoprosessin eri vaiheisiin kaivattiin enemmän tukea koulun puolelta. Haastateltavat kuvailivat vaihtoprosessia paikoitellen hieman epäselväksi. Haastateltavat kertoivat, että olisivat kaivanneet enemmän tietoa yleisesti vaihtoprosessista, sen etenemisestä, vaihtokohteesta ja harjoittelupaikastaan. Myös vaihdon jälkeistä tukea ja reflektointia kaivattiin lisää.

Kaiken kaikkiaan kansainväliseen vaihtoon oltiin tyytyväisiä ja sitä kuvailtiin positiiviseksi kokemukseksi. Haastateltavat kertoivat ulkomaille pääsyn olleen tärkeä osa vaihtoa. Kansainvälinen vaihto oli haastateltavien mukaan rikastuttava kokemus sekä henkilökohtaisesti että ammatillisesti. Haastateltavat suosittelevat kansainväliseen opiskelijavaihtoon lähtemistä myös muille opiskelijoille.

7.2 Tutkimuksen luotettavuus

Laadullisen tutkimuksen yksi tärkeä luotettavuuskriteeri on uskottavuus, joka tarkoittaa tutkimuksen ja sen tulosten luotettavuutta. Tutkimuksen uskottavuutta parantaa se, että

tutkija pyrkii varmistamaan, että tutkimustulokset vastaavat tutkittavien käsityksiä aiheesta. (Kylmä ja Juvakka 2007, 128.) Haastattelutilanteissa pyrimme kuuntelemaan haastateltavien kokemuksia ja ymmärtämään heidän niille antamia merkityksiä sellaisina kuin he toivat niitä esille haastattelutilanteessa.

Tieteellinen tutkimus pitää tehdä hyvän tieteellisen käytännön edellyttämällä tavalla, jotta tutkimus on luotettava (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012, 6). Laadullisessa tutkimuksessa luotettavuus liittyy koko tutkimusprosessiin ja tutkimuksen tekijään (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2008, 292). Tutkimusmenetelmät ovat kuitenkin tutkijan valitsemia, mikä vaikuttaa tutkimustulokseen (Kananen 2008, 121). Laadullisessa tutkimuksessa tutkijan refleksiivisyys tarkoittaa sitä, että tutkimuksen tekijä tiedostaa omat lähtökohtansa tutkimukseen nähden ja pystyy arvioimaan, kuinka hän vaikuttaa tutkimusprosessiin sekä aineistoon (Kylmä ja Juvakka 2007, 129). On myös muistettava, että tutkittavien kokemukset eivät tule kokonaisuudessaan ymmärretyiksi tutkimuksessa ja että tutkija tulkitsee asioita omien kokemustensa pohjalta (Vilkkä 2015, 118).

Pyrimme tutkimuksessamme objektiivisuuteen ja tarkkuuteen koko prosessin ajan. Tutkimusta tehdessämme tiedostamme kuitenkin, että omat vaihtokokemuksemme saattavat vaikuttaa haastattelutilanteessa ja aineiston tulkinnassa. Pyrimme kuitenkin jättämään omat ennakkooajatuksemme taka-alalle tutkimusta tehdessämme. Lisäksi tutkimuksen luotettavuutta saattaa heikentää tutkijoiden kokemattomuus laadullisen tutkimuksen tekemisestä.

Olemassa olevaan tietoon perehtyminen on tärkeä osa opinnäytetyöprosessia (Kananen 2008, 135). Laadullisen tutkimuksen luotettavuuteen liittyy olennaisesti vahvistettavuus, joka tarkoittaa tutkimusprosessin dokumentointia. Tutkimuksen tekijä raportoi tutkimusprosessin eri vaiheista ja perustelee tekemiään ratkaisuja, jotta lukija voi seurata prosessin etenemistä. (Kylmä ja Juvakka 2007, 129; Kananen 2014, 145–146.) Luotettavuus pohjautuu rehellisyyteen ja tarkkuuteen tulosten tallentamisessa, esittämisessä ja arvioinnissa. Aineiston riittävyuden ja analyysin kattavuuden pohtiminen on myös oleellinen osa luotettavaa tutkimusprosessia. (Eskola ja Suoranta 2008, 210, 215.) Tutkimuksen siirrettävyys tarkoittaa tutkimuksesta saatujen tulosten siirrettävyyttä muihin samankaltaisiin tutkimuksiin. Siirrettävyyden arvioinnin mahdollistamiseksi tutkijan pitää kuvailla tutkimusympäristöä ja kohderyhmää riittävän selkeästi. (Kylmä ja Juvakka 2007, 129.)

Tutkimusprosessin alussa perehdyimme saatavilla olevaan tietoon ja teimme tiedonhaun opinnäytetyön aiheeseen liittyen. Tutustuimme aihetta sivuaviin aiempiin tutkimuksiin ja luimme siihen liittyvää kirjallisuutta. Dokumentoimme ja raportoimme mahdollisimman tarkasti tutkimusprosessin kulkua. Pyrimme myös perustelemaan tekemiämme ratkaisuja mahdollisimman selkeästi ja yksityiskohtaisesti tutkimuksen eri vaiheissa. Tutkimuksessa kuvailimme tutkimusympäristöä, kohderyhmää ja haastattelutilannetta mahdollisimman tarkasti.

Lähdekriittisyys on tärkeä tekijä lähteiden valinnassa ja niitä tulkittaessa. Lähteen arvioinnissa tulee kiinnittää huomiota kirjoittajan tunnettavuuteen, lähteen ikään, alkuperään, uskottavuuteen ja puolueettomuuteen. Tieteellistä tutkimusta tehdessä pyritään välttämään virheitä ja tästä johtuen tutkimuksissa arvioidaan tutkimuksen luotettavuutta. Luotettavuutta parantaa tutkijan selostus tutkimuksen toteuttamisesta. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2008, 109–110, 226–227.) Lähteitä valitessamme kiinnitimme huomiota lähteiden ikään eli pyrimme käyttämään lähteinä mahdollisimman tuoreita lähteitä. Kiinnitimme huomiota myös lähteiden uskottavuuteen ja kirjoittajien tunnettavuuteen. Pyrimme opinnäytetyössämme sisäiseen johdonmukaisuuteen ja arvioimme keräämäämme tietoa myös suhteessa toisiinsa.

Tutkimusmenetelmän valinta on keskeisessä asemassa ja aineistonkeruumenetelmän valintaan vaikuttaa oleellisesti se, minkälaista tietoa etsitään. Aineistonkeruumenetelmän valinta liittyy tutkimuksen luotettavuuteen ja sen valinnassa tulee huomioida, että menetelmä soveltuu tutkittavan asian tutkimiseen. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2008, 178–179.) Aineistonkeruumenetelmäksi valikoitui teemahaastattelu, koska siinä haastateltava pystyi puhumaan suhteellisen vapaamuotoisesti. Lisäksi kaikkien haastateltavien kanssa käytiin läpi jossain määrin samat asiat, koska teemahaastattelun teemat olivat kaikille samat. (Eskola & Suoranta 2008, 87.)

Tutkimuksen luotettavuutta voivat vääristää satunnaisvirheet. Tällaiset virheitä voi sattua esimerkiksi, jos haastateltava muistaa väärin jonkin asian vastaustilanteessa tai ymmärtää asian eri tavalla kuin tutkija on tarkoittanut. Satunnaisvirheet voivat liittyä myös tilanteisiin, jossa tutkija tekee virheen tallenteiden puhtaaksikirjoitusvaiheessa (Vilka 2015,

194). Pyrimme ehkäisemään satunnaisvirheiden mahdollisuutta selkeillä haastattelukysymyksillä ja kiinnittämällä huomiota erityiseen tarkkuuteen tallenteiden puhtaaksikirjoitusvaiheessa.

Pyrimme tekemään haastattelurungosta mahdollisimman selkeän ja hyvän, mikä osaltaan parantaisi tutkimuksen luotettavuutta. Kiinnitimme huomiota myös siihen, että haastattelutilanteessa tarvittava välineistö on kunnossa. Tämä tarkoitti käytännössä sitä, että varmistimme nauhurin toimivuuden sekä varmistimme, että muistiinpanovälineet ja tarvittavat muut paperit, kuten haastattelurunko olivat mukana haastattelutilanteessa. (Hirsjärvi ja Hurme 2008, 184.)

Tarkoituksemme oli, että molemmat olisivat olleet paikalla kaikissa haastattelutilanteissa, jotta molemmat olisivat saaneet kokonaiskuvan haastatteluista ja jotta haastattelutilanne olisi lähtökohtaisesti ollut samanlainen kaikilla haastattelukerroilla. Tämä ei kuitenkaan toteutunut kaikkien haastatteluiden kohdalla aikatauluongelmista johtuen. Neljässä haastattelussa olimme molemmat mukana, mutta kahdessa haastattelussa vain toinen meistä oli paikalla. Toteutimme yhtenä päivänä kaksi haastattelua, mutta muuten toteutimme yhden haastattelun päivässä. Kaikki haastattelut toteutuivat rauhallisessa tilassa ilman keskeytyksiä. Nauhuri toimi ongelmitta kaikissa haastattelutilanteissa ja tallenteiden äänenlaatu oli hyvä.

Haastattelut sujuivat luontevasti. Haastattelun tema-alueet olivat kaikille haastateltaville samat, mutta niiden järjestys vaihteli osittain haastateltavien siirtyessä oma-aloitteisesti seuraavaan aiheeseen. Myös tarkentavat kysymykset vaihtelivat haastateltavan vastauksien ja keskustelun etenemisen mukaan. Haastatteluiden haasteena oli molempien tutkijoiden kokemattomuus, mikä näkyi haastattelutilanteessa haasteena tarkentavien jatkokysymysten muodostamisessa. Lisäksi koimme, että haastattelutilanteen hallinta kokonaisuudessaan loi haasteita varsinkin ensimmäisissä haastatteluissa.

Mielestämme tutkimuksen tema-alueet ja haastattelukysymykset olivat kattavia ja toimivia. Ne vastasivat tutkimuskysymykseen ja sitä kautta antoivat riittävästi tietoa tutkimusaiheesta. Kysymyksiin vastattiin kattavasti ja avoimesti. Tämän opinnäytetyön tulokset on esitetty sellaisena kuin haastateltavat ovat ne ilmaisseet. Opinnäytetyön luotettavuutta lisäävät aineiston keruu ja analysointivaiheen yksityiskohtainen kuvaus.

7.3 Tutkimuksen eettisyys

Tieteellisen tutkimuksen eettisyyden kannalta keskeisiä lähtökohtia ovat rehellisyys, yleinen huolellisuus, avoimuus ja tarkkuus tutkimustyön teossa, tulosten tallentamisessa ja arvioinnissa (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012, 6). Eettiset kysymykset tulee huomioida koko tutkimusprosessin ajan sen eri vaiheissa. Tutkimuksen eettisyyteen tulee kiinnittää huomiota jo suunnitteluvaiheessa ja se tulee huomioida erityisesti tutkimusmenetelmän valinnassa ja aineistonkeruuvaiheessa. (Kananen 2008, 133–134.) Tutkimuksessa tulee noudattaa eettisesti hyväksyttävää tiedonhankinta-, tutkimus- ja arviointimenetelmää (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012, 6).

Tutkimuksen suunnitteluvaiheessa eettinen näkökulma otettiin huomioon aiheen valinnassa, sen rajaamisessa ja tutkimuskysymyksiä määrittäessä. Tässä yhteydessä mietimme tutkimuksen tarpeellisuutta ja sen tarkoitusta. Tutkimusaineistoa käsiteltiin luottamuksellisesti koko tutkimusprosessin ajan.

Opinnäytetyön eettisyys pohjautuu tutkimuksen laatuun. Se nojaa tutkimussuunnitelman laadukkuuteen, tutkimusasetelman sopivuuteen ja yksityiskohtaiseen raportointiin. (Tuomi ja Sarajärvi 2013, 132–133.) Teimme tutkimussuunnitelman huolellisesti ja käytimme sen tekemiseen aikaa. Pyrimme tutkimuksessa ja erityisesti sen toteutusvaiheessa tarkkaan raportointiin.

Tutkittavien suojaan kuuluvat tutkimukseen osallistuvien vapaaehtoinen suostumus ja tutkimuksesta saatujen tietojen luottamuksellisuus. Tutkittavien suojaan liittyy oleellisesti myös se, että tutkija varmistaa tutkimukseen osallistuvilta, että he tietävät, mitä tutkimus koskee. (Tuomi 2007, 145). Tutkimusta varten haimme Diakonia-ammattikorkeakoululta tutkimusluvan. Ennen haastatteluja varmistimme haastateltavilta, että he ymmärtävät tutkimuksen luonteen ja ovat lukeneet saatekirjeen, jossa kerrotaan tutkimuksesta, sen tarkoituksesta ja siitä, mihin kerättyä aineistoa käytetään. Ennen haastatteluja tutkittavien tuli allekirjoittaa vapaaehtoinen suostumus tutkimukseen osallistumisesta. Haastatteluun osallistuminen oli täysin vapaaehtoista ja kerättyä aineistoa käytettiin siten, että tutkittavien yksityisyydensuoja turvattiin. Tutkittavilla oli halutessaan mahdollisuus keskeyttää tai kieltäytyä tutkimukseen osallistumisesta ja kieltää kerätyn aineiston käyttäminen missä vaiheessa tahansa tutkimusta.

Tutkimusaineiston käsittelyssä noudatettiin hyvää tieteellistä käytäntöä eli aineistoa käsiteltiin huolellisesti ja tarkasti. Haastateltavien antamia tietoja käsiteltiin luottamuksellisesti ja tutkimusaineisto hävitettiin asianmukaisella tavalla aineistosta saatujen tutkimustulosten jälkeen. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012, 6: Hirsjärvi & Hurme 2008, 20.)

7.4 Ammatillinen kasvu

Opinnäytetyön tekeminen oli pitkä ja monivaiheinen prosessi, joka kehitti osaamistamme monella eri osa-alueella. Ammatillisen osaamisemme kehittymistä on tukenut uuden tiedon omaksuminen opinnäytetyöprosessin aikana. Opinnäytetyömme kautta olemme perehtyneet sairaanhoitajan ammatillisiin osaamisvaatimuksiin.

Vaatimusten mukaan ammatillinen osaaminen jaetaan yhdeksään osaamisalueeseen, joita ovat asiakaslähtöisyys, hoitotyön eettisyys ja ammatillisuus, johtaminen ja yrittäminen, sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaympäristö, kliininen hoitotyö, näyttöön perustuva toiminta ja päätöksenteko, ohjaus- ja opetusosaaminen, terveyden ja toimintakyvyn edistäminen sekä sosiaali- ja terveystalvelujen laatu ja turvallisuus. (Eriksson ym. 2015, 7–8.) Koska käsittelemme opinnäytetyössämme näitä sairaanhoitajan osaamisalueita, pohdimme myös oman ammatillisen kasvun kehittymistä suhteessa näihin osaamisalueisiin.

Hoitotyön eettisyys ja ammatillisuus-osaamisalue kehittyi merkittävästi opinnäytetyöprosessin aikana. Opinnäytetyön teoreettisessa osassa käsitellään hoitotyön arvoja, periaatteita ja eettisiä ohjeita, mikä on syventänyt tietopohjamme ja osaamistamme kyseisillä osa-alueilla. Koemme, että opinnäytetyöprosessi kehitti ammatillista osaamistamme ja antoi valmiuksia myös ammatillisen kasvun sekä ammatti-identiteetin kehittämiseen. Prosessi kehitti myös ymmärrys omasta osaamisesta ja työelämävalmiuksista. Sen seurauksena myös teoreettinen tietopohjamme on syventynyt.

Toinen merkittävä osaamisalue, joka kehittyi opinnäytetyöprosessin aikana, on näyttöön perustuva toiminta ja päätöksenteko. Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatio-osaamiseen

kuuluvat tiedon kriittinen arviointi, tiedonhankinta ja tutkimustiedon hyödyntäminen kehittivät prosessin aikana suuresti. Tiedon hankinta ja aiempien tutkimusten tiedonhaku paransivat tiedonhakutaitojamme ja lisäsivät ymmärrystä lähdekriittisyyden merkityksestä. Opinnäytetyön tekeminen paransi taitojamme tutkimuksen tekemisessä merkittävästi ja lisäsi ymmärrystämme muun muassa erilaisista tutkimusmenetelmistä, aineiston keruusta ja aineiston analyysistä. Lisäksi saimme harjoitusta itsenäisestä päätöksenteosta ja prosessi paransi myös ongelmanratkaisutaitojamme. Koemme, että opinnäytetyöprosessi antoi meille hyvät valmiudet lähteä mukaan kehitys- tai tutkimusprojekteihin tulevaisuudessa.

Opinnäytetyöprosessin aikana olemme päässeet harjoittelemaan tutkimuksen tekemistä, tutkimustulosten esittämistä ja tutkimustulosten argumentointia. Opinnäytetyön tekeminen on kehittänyt kykyämme vastaanottaa ja antaa rakentavaa palautetta. Prosessin aikana olemme kehittyneet oman toiminnan ja osaamisen reflektoinnissa, koska olemme yhdessä suunnitelleet työn toteutusta ja pohtineet tekemiämme ratkaisuja. Lisäksi opinnäytetyön suunnitteluvaihe, aikataulujen yhteen sovittaminen, aineiston kerääminen ja analysointivaihe ovat parantaneet organisointi- ja tiimityöskentelytaitojamme.

Opinnäytetyön tekeminen on lisännyt varmuutta omasta osaamisestamme ja taitoa perustella tekemiämme ratkaisuja. Se on vahvistanut itseluottamustamme ja antanut rohkeutta tarttua vaativiinkin haasteisiin. Opinnäytetyöprosessi on kehittänyt myös vuorovaikutustaitojamme. Olemme saaneet varmuutta haastattelutilanteisiin, joita kohtaa usein hoitotyössä. Haastattelut antoivat hyvää kokemusta ja muistuttivat siitä, kuinka tärkeä rooli kuuntelulla ja avoimella vuorovaikutuksella on hoitotyössä. Tästä johtuen koemme, että haastattelutilanteet kehittivät meitä myös ammatillisesti.

7.5 Jatkotutkimusaiheet

Haastateltavilta saatujen tietojen pohjalta voidaan todeta, että vaihtoprosessin eri vaiheisiin kaivattiin lisää tukea ja vaihtokohteesta haluttiin enemmän tietoa vaihtovalmennuksessa. Haastateltavien tuen tarpeeseen ei ollut täysin pystytty vastaamaan.

Jatkossa voitaisiin tutkia, miten vaihtoprosessin aikana oppilaille voitaisiin tarjota enemmän tukea ja tietoa kansainvälisessä vaihdosta opiskelijoiden näkökulmasta. Jatkotutkimuksessa voitaisiin selvittää, minkälaista tukea opiskelijat kaipaavat koululta. Mielenkiintoista olisi myös tutkia, miten koulu voisi kehittää kansainvälistä vaihtoprosessia ja hyödyntää opiskelijoiden kehittämissuhteita käytännön tasolla.

LÄHTEET

- Alasuutari, Pertti 2011. Laadullinen tutkimus 2.0. Tampere: Vastapaino.
- Anderson, Elizabeth T & McFarlane, Judith 2015. Community as partner. Theory and practice in nursing. Philadelphia: Wolters Kluwer.
- Diakonia-ammattikorkeakoulu i.a.a. Kansainvälisyys. Mitä, milloin ja minne? Viitattu 28.11.2016. <http://vopa.diak.fi/kansainvälisyys>
- Diakonia-ammattikorkeakoulu i.a.b. SoleOPS. Viitattu 28.11.2016. https://soleops.diak.fi/opsnet/disp/fi/ops_Ryh-mKuvYht/tab/nop/sea?ryhma=3651573&stack=push#otsikko_3493342
- Eriksson, Elina; Korhonen, Teija; Merasto, Merja & Moisio, Eeva-Liisa 2015. Sairaanhoidajan ammatillinen osaaminen – Sairaanhoidajakoulutuksen tulevaisuus-hanke. Viitattu 28.12.2016. <https://sairaanhoidajat.fi/wp-content/uploads/2015/09/Sairaanhoidajan-ammattillinen-osaaminen.pdf>
- Eskola, Jari & Suoranta, Juha 2008. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.
- Eteläpelto, Anneli & Vähäsantanen, Katja 2006. Ammatillinen identiteetti persoonallisena ja sosiaalisen konstruktiona. Teoksessa Anneli Eteläpelto & Jussi Onnismaa (toim.) Ammatillisuus ja ammatillinen kasvu. Helsinki: Kansanvalistusseura, 26–49.
- Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista 1129/2014. 18.12.2014. Viitattu 28.12.2016. <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141129>
- Garam, Irma 2014. Kansainvälinen liikkuvuus ammattikorkeakouluissa ja yliopistoissa 2013. Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus CIMO. Tietoa ja tilastoja -raportti 2/2014. Viitattu 30.3.2017. http://www.cimo.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/cimo/embeds/cimowwwstructure/32368_Tietoa_ja_tilastoja-raportti_2_2014.pdf
- Garam, Irma 2005. Opiskelijoiden kansainvälinen liikkuvuus ja työelämä. Työnantajien näkemyksiä ulkomailta opiskelun ja harjoittelun merkityksistä. Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus CIMO. Viitattu 30.3.2017. http://www.cimo.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/cimo/embeds/cimowwwstructure/15451_opiskelijoiden_liikkuvuus_tyoelama.pdf

- Gothóni, Raili; Karjalainen, Anna Liisa; Koistinen, Paula & Kolkka, Marjo. DIAKpedalla asiakaslähtöisyyttä, reflektiivisyyttä ja digitaalisuutta. Teoksessa Raili Gothóni, Anna Liisa Karjalainen, Paula Koistinen & Marjo Kolkka (toim.) Diakpedalla asiakaslähtöisyyttä, reflektiivisyyttä ja digitaalisuutta. Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu, 11-14. Viitattu 2.2.2017. http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/105235/Diak_Opetus_1_9789524932578.pdf?sequence=1
- Gothóni, Raili & Kolkka, Marjo 2015. TKI-toiminnan suhde arvoihin ja pedagogiikkaan. Teoksessa Raili Gothóni, Susanna Hyväri, Marjo Kolkka & Päivi Vuokila-Oikkonen (toim.) Osallisuutta, oppimista ja arviointia. Diakonia-ammattikorkeakoulun TKI-toiminnan vuosikirja 2015. Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu, 175–190. Viitattu 4.2.2017. http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/87751/DiakB%2060_vuosikirja1.pdf?sequence=1
- Gothóni, Raili & Kivelä, Sami 2016. Kontekstuaalinen teologia, vapautuksen teologia ja kestävyys. Teoksessa Raili Gothóni, Mikko Malkavaara & Minna Valtonen (toim.) Muutosvoimaa – tutkielmia Diakista ja teologiasta. Diak puheenvuoro 3. Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu, 183–198. Viitattu 1.2.2017. [file:///C:/Users/c26245/Downloads/Puheenvuoro%203%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/c26245/Downloads/Puheenvuoro%203%20(1).pdf).
- Haastettu kirkko: Suomen evankelis-lutherilainen kirkko vuosina 2008–2011, 2012. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus 2012.
- Hakala, Pirjo 2007. Sielunhoidon suuntaukset ja diakonia. Teoksessa Kari Latvus & Antti Elenius (toim.) Auttamisen teologia. Helsinki: Kirjapaja.
- Heikkilä, Kirsi 2006. Työssä oppiminen yksilön lähtökohtien ja oppimisympäristöjen välisenä vuorovaikutuksena. Tampereen yliopisto. Kasvatustieteellinen tiedekunta. Väitöskirja. Viitattu 30.3.2017. <http://uta32-kk.lib.helsinki.fi/bitstream/handle/10024/67574/951-44-6558-X.pdf?sequence=1>
- Helin, Matti; Hiilamo, Heikki & Jokela, Ulla 2010. Diakoniatyö asiakkaan palveluksessa. Helsinki: Edita Publishing Oy.
- Hirsjärvi, Sinikka & Hurme, Helena 2011. Tutkimushaastattelu: teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.
- Hirsjärvi, Sirkka; Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2008. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.

- Hosio, Sanna 2008. Kansainvälinen opiskelukokemus ja siinä kohdatut ongelmat- hoitotyön opiskelijoiden arvioimana. Turun yliopisto. Hoitotieteen laitos. Pro gradu - tutkielma. Viitattu 30.3.2017. <https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/39458/gradu2008hosio.pdf?sequence=1>
- ICN 2012. The ICN Code for Ethics for Nurses. Viitattu 11.1.2017. http://www.icn.ch/images/stories/documents/about/icncode_english.pdf.
- Jahren Kristoffersen, Nina; Nortvedt, Finn & Skaug, Eli-Anne 2006. Hoitotyön perusteet. Helsinki: Edita.
- Janhonen, Sirpa & Vanhanen-Nuutinen, Liisa 2005. Kohti asiantuntijuutta. Oppiminen ja ammatillinen kasvu sosiaali- ja terveysalalla. Helsinki: WSOY.
- Jokela, Ulla 2011. Diakoniatyön paikka ihmisen arjessa. Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu 2011. Helsingin yliopisto. Väitöskirja.
- Juujärvi, Kati 2016. Opinto-ohjaaja, Diakonia-ammattikorkeakoulu. Helsinki. Sähköpostiviesti 21.11. Vastaanottaja Roosa Lehtonen. Tuloste tekijän hallussa.
- Juujärvi, Soile; Myyry, Liisa & Pessa, Kaija 2007. Eettinen herkkyyden ammatillisessa toiminnassa. Helsinki: Tammi.
- Jyväskylän yliopisto 2015. Laadullinen tutkimus. Viitattu 21.2.2017. <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/metelmapolkuja/metelmapolku/tutkimusstrategiat/laadullinen-tutkimus>
- Leino-Kilpi, Helena & Välimäki, Maritta 2014. Etiikka hoitotyössä. Helsinki: Sanoma Pro Oy.
- Leppiaho, Hellevi; Pulkkinen, Annikki; Pääskylä, Marjo; Salonen, Katri & Virtanen, Satu 2009. Kansainvälisyys osana ammattikorkeakoulujen arkea. Turku: Turun ammattikorkeakoulu.
- Kananen, Jorma 2008. Kvalitatiivisen tutkimuksen teoria ja käytänteet. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Kananen, Jorma 2014. Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä: miten kirjoitan kvalitatiivisen opinnäytetyön vaihe vaiheelta. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus CIMO 2015. Korkeakouluopiskelijoiden opiskelijavaihto. Viitattu 2.12.2016. http://www.maailmalle.net/opiskelu/vaihto-opiskelu/korkeakouluopiskelijoiden_opiskelijavaihto

- Katisko, Marja 2015. Monikulttuurinen yhteistyö oppimisympäristönä. Teoksessa Jari Helminen (toim.) Osaamiseksi kokemus jokainen. Näkökulmia oppimiseen ja hyvinvointialalla tarvittavan osaamisen muodostumiseen. EU: United Press Global, 175–191.
- Kivelä, Sami 2015. Osallisuus ja globaali vastuu. Teoksessa Raili Gothöni, Susanna Hyväri, Marjo Kolkka & Päivi Vuokila-Oikkonen (toim.) Osallisuutta, oppimista ja arviointia. Diakonia-ammattikorkeakoulun TKI-toiminnan vuosikirja 2015. Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu, 121–136. Viitattu 4.2.2017. http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/87751/DiakB%2060_vuosikirja1.pdf?sequence=1
- Kiviniemi, Kari 2010. Laadullinen tutkimus prosessina. Teoksessa Juhani Aaltola & Raine Valli (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Jyväskylä: PS-kustannus, 70-85.
- Kiviniitty, Niina; Liljamo, Pia & Hynninen, Nina 2011. Kirurgisen sairaanhoitajan työ muuttuu laaja-alaisemmaksi. Sairaanhoitaja-lehti 8/2011, 54-55.
- Kivistö, Jari (toim.) 2008. Globaaliin vastuuseen kasvaminen. Näkökulmia maailman hahmottamisen pedagogiikkaan. Helsinki: Ulkoasiainministeriö. Viitattu 31.1.2017. <http://global.finland.fi/public/download.aspx?ID=23243&GUID={F9831B03-9200-4C76-8661-2F9A85071FC9}>
- Koistinen, Paula 2002. Kulttuurien yhteentörmäyksestä sopeutumiseen ja uudelleenymmärtämiseen. Helsinki: Helsingin yliopisto. Kasvatustieteellinen tiedekunta. Väitöskirja. Viitattu 30.3.2017. <http://ethesis.helsinki.fi/julkaisut/kas/opett/vk/koistinen/kulttuur.pdf>
- Koistinen, Paula; Näkki, Pirjo; Pyykkö, Anita & Valtonen, Minna 2015. Sosiaali- ja terveys- ja kirkon alan opetussuunnitelmaudistuksella joustavaa koulutusta yhteiskunnan moninaistuviin tarpeisiin. Teoksessa Raili Gothöni, Anna Liisa Karjalainen, Paula Koistinen & Marjo Kolkka (toim.) Diakpedalla asiakaslähtöisyyttä, reflektiivisyyttä ja digitaalisuutta. Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu, 17–38. Viitattu 2.2.2017. http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/105235/Diak_Opetus_1_9789524932578.pdf?sequence=1

- Koistinen, Paula 2016. Pedagoginen yliopettaja, Diakonia-ammattikorkeakoulu. Helsinki. Sähköpostiviesti 1.12. Vastaanottaja Roosa Lehtonen. Tuloste tekijän hallussa.
- Koskinen, Liisa 2009. Kulttuuri, monikulttuurisuus, monikulttuurinen hoitotyö ja maahanmuuttaja käsitteinä. Teoksessa Abdelhamid, Pirkko; Juntunen, Anitta & Koskinen, Liisa 2009 (toim.) Monikulttuurinen hoitotyö. Helsinki: WSOY, 16–19.
- Koskinen, Liisa 2009. Monikulttuurinen ja moniarvoinen yhteiskunta. Teoksessa Abdelhamid, Pirkko; Juntunen, Anitta & Koskinen, Liisa 2009 (toim.) Monikulttuurinen hoitotyö. Helsinki: WSOY, 20–23.
- Koskinen, Liisa 2009. Monikulttuurisen hoitotyön kokemuksellinen oppiminen. Teoksessa Abdelhamid, Pirkko; Juntunen, Anitta & Koskinen, Liisa 2009 (toim.) Monikulttuurinen hoitotyö. Helsinki: WSOY, 53–58.
- Koskinen, Liisa 2009. Transkulttuurisen hoitotyön mallien kehittyminen. Teoksessa Abdelhamid, Pirkko; Juntunen, Anitta & Koskinen, Liisa 2009 (toim.) Monikulttuurinen hoitotyö. Helsinki: WSOY, 28-34.
- Koskinen, Liisa 2004. To survive, you have to adjust. Study abroad as a process of learning intercultural competence in nursing. Kuopion yliopisto. Hoitotieteen laitos. Väitöskirja. Viitattu 26.3.2017. http://epublications.uef.fi/pub/urn_isbn_951-781-940-4/urn_isbn_951-781-940-4.pdf
- Kotisalo, Helena & Rättyä, Lea 2014. Diakonissat terveyden edistäjinä: raportti tutkimus- ja kehittämishankkeesta (1.3.2011- 28.2.2014) Terve sielu terveessä ruumiissa- diakonissat terveyden edistämisen toimijoina. Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu: Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos 2014.
- Kylmä, Jari & Juvakka, Taru 2007. Laadullinen terveystutkimus. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Käyhkö, Riitta 2007. Positiivinen suhtautuminen edesauttaa kehittymistä. Ammattikorkeakoulu asiantuntijuuden kehittäjänä opiskelijoiden käsitysten mukaan. Rovaniemi: Lapin yliopisto. Väitöskirja.
- Markkanen, Arja 2015. Reflektiiviseksi hoitotyön asiantuntijaksi moniammatillisessa tiimissä. Teoksessa Raili Gothóni, Susanna Hyväri, Marjo Kolkka & Päivi Vuokila-Oikonen (toim.) Osallisuutta, oppimista ja arviointia. Diakonia-ammattikorkeakoulun TKI-toiminnan vuosikirja 2015. Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu, 247-260. Viitattu 4.2.2017.

http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/87751/DiakB%2060_vuosi-kirja1.pdf?sequence=1

- Moilanen, Pentti & Rähä, Pekka 2010. Laadullinen tutkimus prosessina. Teoksessa Juhani Aaltola & Raine Valli (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Jyväskylä: PS-kustannus, 46–69.
- Nivala, Elina 2008. Kansalaiskasvatus globaalin ajan hyvinvointiyhteiskunnassa: kansalaiskasvatuksen sosiaalipedagoginen teoriakehitys. Kuopio: Snellman-instituutti.
- Niemelä, Seppo 2011. Sivistyminen. Sivistystarve, -pedagogiikka ja – politiikka pohjoismaisessa kansansivistystraditiossa. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.
- Opetusministeriö 2006. Ammattikorkeakoulusta terveydenhuoltoon. Koulutuksesta valmistuvien ammatillinen osaaminen, keskeiset opinnot ja vähimmäisopinnot. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2006:24. Viitattu 18.1.2017. <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2006/liitteet/tr24.pdf>
- Opetusministeriö 2009. Korkeakoulujen kansainvälistymisstrategia 2009–2015. Opetusministeriön julkaisuja 2009: 21. Viitattu 16.1.2017. <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2009/liitteet/opm21.pdf?lang=fi>
- Rastas, Anna; Huttunen, Laura; Löytty, Olli 2005. Suomalainen vieraskirja: kuinka käsitellä monikulttuurisuutta. Tampere: Vastapaino.
- Rautava-Nurmi, Hanna; Westergårg, Airi; Henttonen, Tarja; Ojala, Mirja & Vuorinen, Sinikka 2015. Hoitotyön taidot ja toiminnot. Helsinki: Sanoma Pro.
- Repo, Hanna 2015. Valmistuvien sairaanhoitajaopiskelijoiden kulttuurinen kompetenssi ja etniset asenteet. Turun yliopisto. Pro-gradu tutkielma.
- Repo, Hanna; Vahlberg, Tero; Salminen, Leena; Papadopoulos, Irena & Leino-Kilpi, Helena 2016. The Cultural Competence of Graduating Nursing Students. *Journal of Transcultural Nursing*. Vol. 28 (1) 98–107. Viitattu 16.1.2016. DOI: 10.1177/1043659616632046
- Rättyä, Lea 2009. Diakoniatyö yksilöllisenä ja yhteisöllisenä auttamisena yhteiskunnallisessa muutoksessa. Kuopio: Kuopion yliopisto. Väitöskirja. Viitattu 13.4.2017. http://epublications.uef.fi/pub/urn_isbn_978-951-27-1309-7/urn_isbn_978-951-27-1309-7.pdf

- Savolainen, Henna 2009. Sairaanhoidajien- ja terveydenhoitajien kokemuksia kansainvälisestä vaihto-opiskelusta. Tampereen yliopisto. Hoitotieteen laitos. Pro gradu - tutkielma.
- Sarajärvi, Anneli; Mattila, Lea-Riitta & Rekola, Leena 2010. Näyttöön perustuva toiminta. Avain hoitotyön kehittämiseen. Helsinki: WSOYpro Oy.
- Sarvimäki, Anneli & Stenbock-Hult, Bettina 2009. Hoitotyön etiikka. Helsinki: Edita.
- Suomen sairaanhoidajaliitto 2014. Sairaanhoidajan eettiset ohjeet. Viitattu 18.1.2017.
<https://sairaanhoitajat.fi/jasenpalvelut/ammattillinen-kehittyminen/sairaanhoitajan-eettiset-ohjeet/>
- Tehy ry 2012. Maahanmuuttajataustainen koulutettu hoitohenkilöstö sosiaali- ja terveydenhuollon työyhteisössä. Vantaa: Multiprint Oy.
- Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.
- Tuomi, Jouni 2007. Tutki ja lue. Johdatus tieteellisen tekstin ymmärtämiseen. Helsinki: Tammi.
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Viitattu 2.2.2017. http://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf
- Valtonen, Minna 2015. Ammatti-identiteetti ja sen rakentuminen. Teoksessa Jari Helminen (toim.) Osaamiseksi kokemus jokainen. Näkökulmia oppimiseen ja hyvinvointialalla tarvittavan osaamisen muodostumiseen. EU: United Press Global, 93–108.
- Vilka, Hanna 2015. Tutki ja kehitä. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Välimäki, Petri 2013. Lähellä ihmistä. Sielunhoidon opas. Helsinki: Uusi tie.

Liite 1 Teemahaastattelun runko

Aiheen esittely

Haastateltavien taustatiedot

Ikä _____

Sukupuoli _____

Koulutusohjelma (sairaanhoitaja, sairaanhoitaja-diakonissa) _____

Diakin toimipiste (kaupunki) _____

Opiskelijavaihdon kohdemaana _____

Opiskelijavaihdon ajankohta (vuosi) _____

Opiskelijavaihdon kesto (viikot, kuukaudet) _____

Opintokokonaisuus, jonka suoritti vaihdossa _____

Haastattelun teema-alueet

1. Sairaanhoitajan ammatillinen osaaminen

Kerro, miten oma ammatillinen kasvusi kehittyi opiskelijavaihdon aikana.

- ammatti-identiteetti
- kasvu sairaanhoitajaksi

Kuvaile kohdemaatasi monikulttuurisesta näkökulmasta.

- kulttuurinen moninaisuus kohdemaassa

Miten koet työllisyysmahdollisuuksiesi parantuneen opiskelijavaihdon seurauksena?

Kerro, miten eettiset arvosi syventyivät vaihdon aikana ammatillisesta näkökulmasta.

- omien arvojen muuttuminen vaihdon seurauksena
- ammattietikka

Kuvaile, minkälainen oli kohdemaan kulttuuri?

- arvot, asenteet, tavat

Miten kulttuuri näkyi hoitotyössä?

- erilaiset hoitokäytännöt

Kuvaile, miten ammatillinen osaamisesi kehittyi vaihdon seurauksena

- työ
- työharjoittelut
- hoitotyön osaaminen

Miten diakoniakoulutus vaikutti vaihdossa?

2. Henkilökohtaiset tavoitteet

Kerro, minkälaisia henkilökohtaisia tavoitteita sinulla oli opiskelijavaihdon suhteen.

- asenteet/arvot
- vuorovaikutustaidot
- ihmissuhteet

Toteutuivatko ne?

Haastattelun päättäminen

Haluisitko vielä lisätä tai sanoa jotain?

Liite 2 Tutkimuksen saatekirje

Hyvä vastaanottaja

Opiskelemme sairaanhoitajaksi ja sairaanhoitaja-diakonissaksi Diakonia-ammattikorkeakoulun Helsingin toimipisteessä. Teemme opinnäytetyötämme Diakin kansainvälisen opiskelijavaihdon tavoitteiden toteutumisesta opiskelijoiden näkökulmasta. Tarkoituksena on saada tietoa siitä, toteutuivatko oppilaitoksen ja opiskelijoiden henkilökohtaiset tavoitteet vaihdon aikana. Opinnäytetyön aineisto kerätään haastattelulla. Haastattelun yksityiskohdista sovitaan, kun olette antanut suostumuksesi haastatteluun.

Haastattelu kestää noin 1-1,5 tuntia ja haastattelu nauhoitetaan äänitallenteella. Tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista ja Teillä on oikeus keskeyttää mukanaolonne missä vaiheessa tahansa tutkimusta. Kaikkia haastattelussa saatuja tietoja käsitellään luotamuksellisesti ja siten, ettei henkilöllisyytenne tule esiin missään vaiheessa tutkimusta. Tutkimuksen valmistuttua kerätty aineisto arkistoidaan asianmukaisella tavalla.

Pyydämme ystävällisesti Teitä osallistumaan tutkimukseen. Tutkimuksesta saadun tiedon avulla ymmärretään paremmin sairaanhoitajien ja sairaanhoitaja-diakonissojen tavoitteiden toteutumista kansainvälisessä opiskelijavaihdossa.

Jos haluat osallistua tutkimukseen ottaisitko ystävällisesti meihin yhteyttä sähköpostitse. Toteutamme haastattelun tammi- ja helmikuun 2017 aikana. Jos Teillä on kysyttävää opinnäytetyöhön liittyen, voitte lähettää meille sähköpostia.

Opinnäytetyön ohjaajina toimivat Kristiina Rosqvist ja Mikko Malkavaara Diakonia-ammattikorkeakoulusta.

Ystävällisin terveisin

Roosa Lehtonen
roosa.lehtonen @student.diak.fi

Susanna Luoma
susanna.luoma @student.diak.fi

Liite 3 Kirjallinen suostumus haastateltavaksi

Tutkimuksen nimi: Tavoitteiden toteutuminen opiskelijavaihdossa- Sairaanhoitaja- ja sairaanhoitaja-diakonissaopiskelijoiden kokemana

Minua on pyydetty osallistumaan sairaanhoitaja-diakonissaopiskelija (AMK) Roosa Lehtosen ja sairaanhoitajaopiskelija (AMK) Susanna Luoman suorittamaan tutkimukseen.

Olen saanut, lukenut ja ymmärtänyt tutkimuksesta kertovan saatekirjeen. Olen perehtynyt tutkimuksen tarkoitukseen ja sisältöön, kerättävän tutkimusaineiston käyttöön sekä tutkittavien oikeuksiin.

Suostun vapaaehtoisesti haastateltavaksi ja osallistumaan tutkimukseen annettujen ohjeiden mukaisesti. Olen tietoinen, että voin halutessani keskeyttää osallistumiseni tai kieltäytyä tutkimukseen osallistumisesta missä vaiheessa tahansa. Minulle on selvitetty, että haastattelulla kerättyä aineistoa saa käyttää ja hyödyntää sellaisessa muodossa, jossa henkilöllisyyttäni ei voida tunnistaa.

Allekirjoituksellani vahvistan osallistumiseni tähän tutkimukseen ja suostun vapaaehtoisesti tutkimushenkilöksi.

Tutkittavan allekirjoitus

Päiväys

Nimenselvennys

Tutkijan allekirjoitus

Päiväys

Nimenselvennys